

RAZLIČITE PĚSNI.

GUSLE
I
TAMBURA.

RAZLIČITE PĚSNI

od

Stanka Vraza.

Knjiga prva.

ZLATNI PRAG.
U NAR. ČESKOJ TISKARNI JAR. POSPIŠILA.
1845.

SLOVANSKÁ KNIHOVNA V PRAZE

Preosvetjenomu i visokoučenomu

gospodinu gospodinu

Mihovilu Jaklinu,

duhovnomu savětniku biskupie sekavske, okružnomu nadziratelju nar. školah ter dekanu i župniku u Ljutoměru na Malom Štajeru.

Preosvetjeni gospodine!

Predragi striče!

Poznato je Preosvećenstvu Tvomu, koliko Te cěnim i štujem kao strica ljubezna i razborita, koj bi svagda priticao u pomoć neukoj i nestalnoj mladosti mojoj, pametujući ju i pobudjivajući na ljubav naukah, na poštenje. čestitost i svaku drugu blagu ćud. I dan danas kad god dolazio u kuću Tvoju, Ti me dočekivaš i gledaš kao što brižan otac dočekiva i gleda jedinca svoga, koj mu došo sputa daleka. Želim iskreno ostaviti barem malen spomen priznanja tolike Tvoje brige i ljubavi. Nu koliko Te štujem kao rodjaka, a ono opet neznam kako da dostojno priznajem štovanje svoje prama Tebi kao najstariem representantu duha slovenskog od prošaste dobe. Krasna je bila mladost Tvoja. Duša Tvoja čezla je za světliimi danci naroda Tvoga. Ti si drugovao s mladići, kojih je srdce igralo za

stvar domorodnu. kojih su usta srěd naj-nepriaznih okolnostih pèvala pèsme pune velikog božanstvenog slutenja, kao što začinju tice sladke pěsme. dočim još sněg krije i gore i dole, sluteći u prsih prolětje drago. Nu zazvuči bojna trublja po poljih naših, razleže se grom bojnih topovah po nebu slavljanskom, i glas směrnih vaših pěsamah izgubi se u žamoru tom. A kako bi prestao žamor ratni, svět naš pane izmoren na krilo mira i mirnog uživanja od tolikih trudovah i žrtvah, zatvarajući i uši i srdca od svakog glasa, koj bi ga drmao i těrao opet na polje trudovah i borbah. I tako nastojanja vaša ostanu u směrnom krugu posebnog života nepoznata ili nemarena. Nu narodi slavljanski odmoriše se i poskočiše opet na noge lagahne. I evo jih na polju javnom — na mejdanu čestitiem, na putu

spasonosniem. Što ste vi tek slutili, to mi sad vidimo gdě cvěta i uspěva, i Bog će dati te će děca i unuci naši uživati plodove. Opet se razlega glas pěsamah slověnskih po lugovih i gorah domaćih i neodolivom silom kârči si put iz těsnog kruga družbenog u prostrano polje javnosti. Drugovi mladosti Tvoje izumroše već ili dušom ili tělom. Samo Ti jedini još stojiš na světu života kao stari osamljen dub u gori, kojeg se perunica dotaknuti nesmije. Ti si jedini živi ostanak one prekrasne poetične dobe; jerbo Bog te nadario duhom, koj nadvladajući tuge i žalosti nestorskih godinah, žive i dan danas sa svom silom i snagom mladosti. Ti neprezireš ognja našeg. Ti nisi ni castigator ni censor minorum, nego se veseliš iskreno nad svakim domorodnim korakom sadašnjeg

plemena, raduješ nad svakim cvětom ili plodom književnog sadašnjeg života a ono s istom plemenitom dušom, s kojom si pod krasnu Tvoju mladost nastojao s drugovi svojimi okó iste svrhe. Zato ti budi slava i hvala na ljubavi plemenitoj i primi za nju malen ovaj uzdar a b u n o m i n o r u m s tom iskrenom njegovom željom, da Višnji okrunio plemenitu starost Tvoju još s mnogo godinah jasnih i vedrih — kao što je duša u Tebi i božje nebo nad Tobom.

Zagreb na prvi dan godine 1845.

Pr. Tv.

pokorni sestranić

St. Vr.

Predgovor i zagovor.

Dragi moj štioče!

Ti već u tretju godinu gotovo nisi čuo glasa niti vidio traga vili mojoj, nesastavši se s knjižicom, u kojoj bi ona bila izněla na svět proizvode svoje. Ti si mi medju tim bio višeputah pisao, pitajući me, šta da radi? da li putuje, da li boluje, ili se možebit već i sasvim prestavila? Ja ti istina dosad nisam odgovorio, misleći da ti kao čověk od svestranog znanja i to znadeš, da je putovala kojekuda po pazarih srbskih (ti ćeš do duše kazat) bolujući, čim je malo kada iznosila proisvode svog uma, nego ponajviše robu inostranih zemaljah, prikrojivši ju po naški i prodavajući (tako rekuć) pod svoje. Znat ćeš takodjer, da se je lani pojavila opet u hrvatskom jednom dućanu s robom po licu ti poznatom već od g. 1837., koju je izvadila iz stare někakve škrinje pa naredila (ti ćeš opet reći) *pred smrt*, da se tu imade izložiti na razgled. Znat ćeš i to, da je opet nedavno poslala na prodaju jedan komad robe svoje na trg svoj prvi. Eto joj sviuh tragovah poslě tri godine! Ti ćeš, brajne moj! dostavit: »I zaista preslabih znakah zdravlja i života čvrstog.« Dapače možebiti si se već spomenuo i na poslovicu onu: »Duga bolest gotova smrt« i gledeć na poslědnji njezin proizvod izrekao svoj »Pokojna ti duša!« držeći ga već za posmrtnicu (opus

posthumum), za poslědnji njezin uzdašac, na kojem joj se preněla duša u raj na krilo božje, odkud je sišla na *čalarni* ovaj svět. Ja ti, pobratime moj, nimalo nezaměravam prerane te ljubavi krštjanske, kad pomislim, da si na tu misò morao udariti po zakonih razuma i mišljenja ljudskog Nu ja ti danas kažem i očitujem, da se još nije prestavila, niti je bolovala, nego je do dan danas radila, mislila i sborila svake godine. A što do danaske poslě trětje godine nije se razsuo u svět razgovor njezin u prilici čitave knjižice, tomu nije kriva ona, nego ja, koj sam medju tim ruke svoje ulagao u druge kojekakve poslove, te mi nije preteklo kad, latiti se i njezinih razgovorah, pa jih priurediti za svět. Nu došo je jednom red i na nje, te ti jih danas predajem u poštene tvoje ruke priuredjene, priporučujuć jih i umu i srdcu tvomu, pa da jih prigrliš s onom ljubavju, s kojem si prigrljivao prvašnje njezine proizvode. Nemože mi se pri tom ino, nego da te uvěrim, da su i ovi proizašli iz dubljine srdca njezinog. Nu hoće li ulazit u srdce tvoje onako ugodno, kao prvašnji, to neznam; jerbo ti si se medjutim naučio i priviko glasom i drugih vilah, mladjih njezinih drugaricah, koje ume umilatie kucati na uši, razigravajući i srdce i dušu. Nu kako bilo da bilo: ja ti jih sad metjem na koljeno — skupljene u knjigu, a ti jim sudi polag dušnog svojeg spoznanja. Pa da jim možeš suditi po pravici i bez bludnje, trěba da ti u kratko još i kažem, kako

i kada su se porodile, pa tako rekuć s putnim listom da jih pošljem u běli svět — i pred lice tvoje.

Pěsni knjižice ove razredio sam na četiri strane. A strane te ili razdělci evo su ovi: 1. »Prvo lištje.« 2. »Cvětje i voće.« 3. »Izza mora.« 4. »Pověstice.« Razdělak nazvan »*Prvo listje*« sadržava prve radostne i žalostne uzklike vile moje, kad je kao děte ludo i nejako ostavila prviput kuću i kolěvku svoju. Tu ona stupkajući često se još i bojazljivo hvata za skut i rukav dadiljah svojih, kao što to biva gotovo u svakog dě̦teta godinah njezinih, pa i sa svim tim još kadkada padne trbuške. Biahu joj tu dadilje vile stare klasičke i nove germanske i romanske — najpače iz luga romantičkog. Medju *lištjem* ovim naći ćeš i takovog, kojeg šuštnja sami su težki uzdasi, a rosa jutrnja gorke suze. »*Anfangs sind wir fast zu kläglich*« citirat će učenost tvoja *L. Uhlanda*. Nu oprosti jim; jerbo znaj, narav je děce, da više plaču nego što trěba, i na svaku i najmanju nesgodicu zajauču izza glasa; a razstavi jih s kućom rodnom, s kolěvkom dragom i sa sestricami ljubljenimi, a ti onda gledaj, kako ćeš jih utolažiti, da ti se u suzah nentope, i jaukom nezahlipnu. A to isto bilo ti je i s vilom mojom u pàrvoj njezinoj dobi. Molim te još, pobratime moj! uljudno i to, a ono daj mi poštenu svoju ruku, da nećeš zlo gledati někoje rěči i forme (možebiti tebi nepoznate i neobične), s kojimi ćeš se sastati u razdělku ovom.

Ti ćeš iz knjige ove saznati, da su stvari te iz godinah 1833. 1834. i 1835. a ono iz dobe jedne, gdě se ona tek probudila počimajuć sboriti onako kako je čula govoriti ljude rodnog svog kraja, a rodila se je (kako znadeš) na Malom Štajeru medju Murom i Dravom. A sada ti jih izručujem u oděći tebi ugodnioj — u narěčju književnom. Samo ovdě ondě nać ćes tragovah, što će te spomenuti na zavičaj njezin. Za to te molim, čitaj jih kao pravi domorodac. Ako li nisi prijatelj suzah i uzdahah, a ti ništa bolje, nego okrenuvši několiko listovah prelazi odmah na razdělak drugi.

Razdělak »*Cvětje i voće*« donosi raznih komadah iz raznih godinah (od 1836—1844.) Tu ćeš naći po koj cvětak ili voćicu koju, što će (ako Bog da) ugoditi umu ili sàrdcu tvomu. Několike izmedju njih poznaješ već od drugud; nu ovdě ti se poklanjaju s obrazom světliim i plemenitiim.

Razdělak tretji nazvan »*Izza mora*« donosi lěpih ponudah zamorskih — světlih biserah i šarenih ljuštu̇rah, koje sam prie několiko godinah nabrao na moru, na obalah inostranih, da od njih za predragu svoju sestru Anku sastavim dragocěni gjerdan, i da joj tim javim s daljine ljubav svoju. U njih ćeš ti naći u slici domaćoj několiko od najsvětliih alemah krasne književnosti narodah dalnjih i bližnjih, srodnih i inoplemenih. Izmedju srodnih narodah imade tu komadah s jezika českog, ruskog i poljskog. Izmedju inople-

menih s englezkog, němačkog, francuzkog, španjoljskog i talianskog. Da znadeš od kojeg je jezika i pěsnika koj komad, na način nadslovka (mota) metnuo sam poslě naslova svake pěsni prvi njezin redak u originalu sa podpisom pěsnika.

Četvrti razdělak ima u sebi samo dva komada (za više nije bilo mèsta). Prvi komad »Grob izdajice« drugi je proizvod vile moje u narěčju književnom; i ovdě izlazi sad u svět s izgladjeniim licem, nego što je bio one godine. Drugi komad »Hajduk i vezir« porodio se g. 1841. Možebiti te će se čin njegov gdě kojemu štiocu činiti nenaravski ili nejamačan. Nu mislim, da će se moći izpričati dogodovštinom, u kojoj ima i za takve psychologičke sgode dovoljnih priměrah.

Evo ti obširni razlog o pěsnih, što se nalaze u knjizi ovoj. Osnovao sam za nju i više povećih i pomanjih komadah. Nu prepisivajuć ih toliko mi ih se bilo nakupilo, da budem napokon prinudjen osnovu sasvim preokrenuti, a ono ili prigrnuvši sve u knjigu, poskočiti joj s cěnom, ili razrediti ju na dva děla. Ja pristanem na drugo s mnogih zdravih razlogah. Izostavih dakle izmedju povećih komadah. »Babji klanjac« (pěsan u 6. razdělkah) i »Děvu sanjaricu«; a izmedju pomanjih »gazele, sonete, i druge kojekakve pěsme i pěsmice«: isto tako odlomke od povećih i nedogotovljenih još pěsnih »Bratja« i »Grad Bělotinski.« Izmedju prevodah odlučio sam za tu drugu knjigu prevod sitniih komadah iz »ru-

kopisa Kralodvorskog«, od kojih su ti poznati několiki iz Danice.

I ovoj knjižici dodao sam opet »Izjasnenja« razsvětljujuća stvari i rěči gdě kojih pěsnih, za koje sam sudio, da jih drugčie nebi razuměla većina štiocah naših, a gděkoje možebiti težko tko drugi do mene samoga. Ima kod nas gospode, kojim nisu u ćud dodatci takvi, smatrajući jih za nakazu ili nagrdu knjige. Göthe kaže:

»Wer den Dichter will verstehn,
Muss in Dichters Lande gehn.«

t. j. štioc trěba da poznaje zemlju, u kojoj pěsnik živi i diše, ili temelj na koj se pěsan koja osniva. Istina je, kažu někoji krasnoučeni ljudi: svaku savršenu pěsan trěba da štioc samu po sebi razumi. Nu to se može kazati samo za one štioce, koji su podpuno umom svojim pronikli život narodni i dogodovštinu svoga puka kao i narodah ostalih. A takovih štiocah imade malo i kod narodah najprosvětjeniih, a kamo li kod naroda, koj sam sebe slabo poznaje, a susěde svoje gotovo ni najmanje. A to, brate moj, (kako sam znadeš) biva upravo sada i kod nas. Ovi razlozi neka me izpričaju pred licem gori rečene gospode gledeć na izjasnjenja.

Eto ti, dragi moj štioče, sve, što ti imam kazati za ovu knjižica. A tim budi zdravo!

Zagreb d. 15. prosinca g. 1844.

St. Vr.

KAZALO.

Pěsni Stanka Vraza.

	Stranica
Predgovor	XI
A. Pàrvo lištje.	
1. Pàrvi razstanak	3
2. Izpovèst	6
3. Borba	9
4. Nepokornost	11
5. Cělovi	12
6. Tuga	15
7. O pónoći	17
8. Preprošenoj	19
B. Cvètje i voće.	
1. Prepirka	25
2. Šta je ljubav?	28
3. Uzrok	30
4. Krasna Anka	31
5. Udaljenoj	33
6. Ti si moja	35
7. Rok i staza	37
8. Tri moći	40
9. Sirotica	44
10. Dva vètrića	46

Stranica

11. Golub i svraka 49
12. Molba 51

C. Izza mora.

Sestri Anki (posveta) 55
1. Žalost i radost 57
2. Zimski večer 58
3. Slušat i cělivat 60
4. Razgovor 61
5. Sanak 62
6. Na progorju aktičkom 64
7. Život i duša 66
8. Srdce 67
9. List 68
10. Dioba světa 69
11. Pod prozorom 71
12. Metulj 73
13. Ruža 74
14. Divna pěsma 76
15. Děvojka kraj mora 78
16. Sestrica 79

D. Pověstice.

A. Grob izdajice 85
B. Hajduk i vezir
1. Prětnje 91
2. Smrt vezira 92
3. Smrt hajduka 94
Izjasnjenje 97

Pěsni J. Rešetara s Cerovca.

Stranica

O tome kako su pěsni ove pale konac ove knjige i u kakov ję škripac tim zagazio spisovatelj 105
Mlinari i mlatci 113
Išti i dat će ti se 117
Lěpa gospoja 122
Platja lakomosti 129
Kralj Matiaš 131
Grlica 134
Jašac 136
Soneti
1. Strěle Apolonove 138
2. Hesperidke 139
3. Ruži carici 140
4. Prijatelju i drugu N. B. 141
Tri sitne sitnice
1. Nemirni susědi 142
2. Pošten nauk 142
3. Šilo za ognjilo 143
Čestitka 144
Izjasnjenje 146
Oproštaj sa štiocem 162

Red predplatnikah i predbrojiteljah . . . 165
N. B. 185

Pogrěške,

što se nalaze u někojih exemplarih.

Na	str.	12	u 2.	redku	od	sgora	m.	metriěka	čitaj:	metrička.
„	„	69	„ 4.	„	„	sgora	„	pogoditi	„	pogodite.
„	„	81	„ 2.	„	„	sdola	„	škrajne	„	skrajne.
„	„	112	„ 3.	„	„	sgora	„	neotesau	„	neotesan.
„	„	140	„ 5.	„	„	sdola	„	bež broja	„	bez broja.

A.

Prvo lištje.

. . . il suono
Di quei sospiri, ond' io nudriva il core
In sul mio primo giovenile errore,
Quand' era in parte altr' uom da quel ch' i' sono . . .

Fr. Petrarca.

1. Prvi razstanak.

Težko j' majci zábit čedo drago,
  Težko j' momku zábit drage kip,
Težko j' meni zábit vrěme blago —
  Od mladosti moje rajski hip.

O mladosti! prva tvoja doba
  Rumena je kó svibanjski jar:
Živio poslě sto godin, do groba
  Takvih danah nećeš nać nigdar.

Kan u tiče krila bez verigah —
  Tvoj je um ti slobodan i vit,
Srdce mlado bez tuge i brigah,
  A put gladak i ružam pokrit.

Bratja draga, dosad kò angjeli
Što kroz život vodjahu te taj,
Sestre krasne kò golubi běli —
Pretvarahu zemlju ti u raj.

A sad ruke pruže ti k razstanku,
Svako stranom svôm veselo gre,
A za njimi kò srěća u sanku
Ah i tvoje ide veselje.

Hmaw izza njih vičeš: S Bogom, s Bogom!
Bez obzira na rěč ljubeznu
Dalje ih těra sudba s šibom strogom,
Izpred oka dok ti izčeznu.

Izpred tebe sunce svoje luče
Ugasiva u rumen oblak,
Izza tebe bura bič svoj vuče,
A noć grozna neprozračan mrak.

Ah po mraku sad ti j' tumarati;
Město ružah putem leži glog,
A noga ti nesmě nigdě stati:
Dalje zove udilj srěće rog.

O mladosti! krasna j' bila tvoja
Prva doba, al ode kó san:
S Bogom ostaj! vapi duša moja,
Kó da skrajni zapadnú joj dan.

I kó što mat' metje povrh groba
Dragog čęda ruže i ružmarin —
Ja ti danas metjem, krasna doba!
Na grob ovu pęsmu u spomin.

N. Gradac 8. stud. 1832.

2. Izpovèst.

(Pisao sluteći smrt.)

Kad tělesni duša skine tovor,
  Kad lopata zvekne nada mnom —
Neće mene slavit ljudski govor;
Jer na glavu nemetnú mi lovor
  Ni besědah, ni topovah grom.

Dàri světe, tvoi su slěparije:
  Otrov med je, pelin cvět je tvoj,
Trnje vènac, što ga slava vije,
Žar mu znanja vir, tko iž njeg pije . .
  Dok krv igra, neznaš šta j' pokoj.

Al prestavljen duh bit će ti blagi;
  Jer će prestat smetat njemu mir
Tašti sanci — srdcu toli dragi —,
Travne želje i varavi vragi
  Praznih nadah neprestan prepir.

Dà! prestat će, šta sad duša trpi,
  Spast š nje muke i brigah teret;
Križ će kitit věnac — ne što crpi
Iz krvi se il žauje na hrpi
  Od trupovah — neg ljubavi cvět.

Ti jedino dobro! o ljubavi!
  Ti si dušah plemenitih kruh,
Ključ i zvězda k raju, k pravoj slavi;
Rado mladost ja u tebi stravi',
  Da još onkraj prati me tvoj duh.

Blago ti nam, gdě pod sunčni zapad
  Nadkrivô nas svojim granam bor,
Slušô sladki naših priseg šapat;
Ustne samo pod cělovma sklapat —
  Dviuh dušah věčni ugovor.

O blaženstva! Aĺ već s Bogom, ljuba!
  Znaj i onkraj žive ljubvi san:
Za mnom plakat — tašta je danguba;
Dok nas sudna nesastavi truba,
  Duh moj k tebi slazit će svak dan.

A ti brate, što ti u priklětje
  Od Mudrice [1]) uvede mi um!
Da te Slava věk u vènce splětje,
Razigrava grčkih maslin cvětje,
  I tih palmah hindostanskih šum!

I vi bratjo, drugovi na stazi
  Rodnog prava . . . s Bogom, s' Bogom svi!
Bili za rod světli vam obrazi!
Bran'te, diž'te, šta nepravda gazi . . .
  Věnac za vas na križu visi.

S Bogom! . . . Skoro duh će skinut tovor,
  Mirno spavat trup pod gomiloj, [2])
Niti marim, bio li nad njom lovor,
Bio l' po světu za mnom dug razgovor; —
  Ja sam ljubio — eto vènac moj!

N. Gradac d. 15. velj. 1844.

8. Borba.

Kud ste svibnja mog časovi kratki?
  Náde sanci zlatni dan i noć?
Kan pod lěto ode slavulj sladki,
  Vidio sam vas hitrom jagmom proć...

Smrkni sunce! danah mi nerodi!
  Dosta dugo čekô sam zabman:
Čas mladosti tonu kó tone u vodi
  Zlatan prsten..prošo je moj dan.

Tražih sladki mir u prašnih knjigah
  Kan u ružah pčela traži med;
Platja praha, platja gorkih brigah
  Sad je meni uspoměne jed.

Iz srdca mi nauk sanke dere,
  Mladih mojih danah sladki dar:
Razbjenog se hvatam čuna věre —
  Kó razbjenih dasákah mornar.

Nu čas běži ko nocca o zori;
  Razbjen čun mi izbaci talas....
Gdě ste sanci? gdě li zlatni dvori?
  Gdě ti zvězdo, što sjala on čas?

N. Gradac d. 25. travnja 1834.

4. Nepokornost.

Prodj se, misli, vilinskih obraza'!
  Prodj nje licah — lěpših od zorice!
  Prodj ustnicah — sladjih jagodice,
I očiuh krasnih, rimska staza [3])
  Da nejmade krasnie svězdice!

Prodj se, misli, uspoměnah sladkih!
  Naslonjene glave mi na glavi,
  Okó grla ruke — i ljubavi
Prvih rěčcah, prvih časah kratkih!
  Prodj sna svakog u noć i na javi!

Al neslušа: ljubavi se klanja,
  Koju srdca cvil i tuga negne —
  Nalik psetu, što kad goso segne
Po kandžiju, k njemu od drhtanja
  Mruć pripuzi, i — k nogama legne.

Žerovinci d. 13. rujna 1834.

5. Cělovi.

(Metrička igračka.)

„Omnia si dederis oscula, pauca dabis."
Propertius.

Ne smij se, seko!
Luda me zovi:
Sladji neg mlěko
Tvoi su cělovi.
Što si jih dala,
Na njih ti hvala;
Al gledajući
Tebi sjajući'
Vlasih pram gusti,
Očiuh zrcalo,
Lica i usti,
Srdce još želi
A ustna veli:
Čuj, moja Hvalo,
Još jih premalo!

Da bi jih dala
Koliko ima
Pěska srěd žala, —
Da bi jih dala

Koliko ima
Ribicah more,
Šibicah gore, —
Da bi jih dala,
Koliko ima
Zvèzdah prě zore
Nebo vèk sjajno,
Još udaralo
Srdce bi tajno:
Čuj, moja Hvalo,
Još jih premalo!

Da bi jih dala,
Koliko može
Čisliti trava, —
Da bi jih dala
Koliko može
Smisliti glava, —
Koliko može
Žudit (tobože)
Srdce bezkrajno,
Još udaralo
Srdce bi tajno:
Čuj, moja Hvalo!
Još jih premalo!

Al seko moja!
Sestra me zove:
Sad na razstanje
Nešted' cělove.
Viš gdě bez broja
Sred rimske staze
Zvězde izlaze,
A zvězde raju
Mom zapadaju! —
Za milovanje
Za to još jedan . . .
A sad poslědan . . .

Ah, sladka seko!
Luda me zovi:
Sladji neg mlěko
Tvoi su cělovi
Al škoda, Hvalo,
Što imaš težku
Jednu pogrèšku
Te ih daeš malo,
Malo ah malo —
Svedjer premalo!

Ilovci 20. rujna 1834

6. Tuga.

Kó pod jesen lastavice družne
Skupljaju se na visokih stěna',
Tu začinju pěsme milotužne,
Gledajući na gnjězda ljubljena;

Za tim dižuć krila prem nerado
Kretju dalko za to sinje more, —
Tak se prašta sad moe srdce mlado
S tobom, gnjězdo, moj domaći dvore!

Polje j' dugo, nebo je široko,
Al jim ipak nalaze kraj oči:
Što j' preda mnom, to nijedno oko
Nepromĕri, nit pamet dokroči.

Hman odtiskam misli u to more
(Lete brže od sokola siva),
Skoro udare na guste zastore:
Što j' za njimi? — nezna duša živa.

Nu opet se vratjam k dragom dvoru:
Tu j' vrt s cvětjem, nad njim roj lepira',
Tu studenac pri listnom javoru,
I lug zelen, u njem stanak mira;

Do njeg travnik, brz konjic na paši
(Nanj se mahnem, da zviždaju grive),
Tu i oganj, okó momci naši,
Svirajuć il pojuć pěsme žive.

A na njivi žanjući sestrice,
Medju njimi i ti, lěpša zore! . . . . .
Sve je prošlo! a ja skrivam lice,
Plačuć s tebe, moj domaći dvore!

N. Gradac d. 12. listopada 1824.

7. O pónoci.

Pónoći je! misli spat nemogu;
Slavulj plače na oknu srěd uze,
U srdcu mi budi żalost mnogu,
A na oči mami gorke suze.

Sad na pamet dolaze mi sladki
Uspomini — kó sunašce srěće:
Ljubav silna i nje danci kratki,
Od kih njedan već takav bit neće.

Gdě sam sad ja? a gdě li je Ona —
Taj obraz věk dosta neproslavljen?
Nij mi jadnu lista ni poklona,
Što tol davno od nje sam razstavljen.

Měsec kó čun kroz oblake běži,
Razsvětljujuć noć tihu bez vitra:
Eno kuća, vrt i hládnik [4]) leži,
Nad njim zvězda najsjajnia titra.

U hladniku — šta kroz grane sěva?
  U bělini tu se něšto giblje:
Žena lěpa kano gorska děva,
  A na krilu mužku glavu ziblje.

To j' ljubovnik a ona ljubovca;
  Ona njemu, on njoj lice ljubi;
Oni šaptju, al glas svakog slovca
  Već na ustam blažen se izgubi.

Još se grle, cěluju cělovi,
  Šaptju, muče, tad naglo ustanu:
»S Bogom!« kažuć ljubeznimi slovi,
  I izčeznu svako na svû stranu.

Tim sve umukne, měsec za oblak mine;
  Skrie se zvězda; studen hlad zapiri;
Isti slavulj na oknu utihne,
  Samo srdce moe se neumiri.

N. Gradac d. 13. svibnja 1835.

8. Preprošenoj.[4]

Strašan čas prolazi evo bez obzira,
Da slědnji put oko spram oka zablisne,
Još slobodno srdce na srdcu umira,
Još ruka u ruku slědnji »s Bogom« stisne,
A potom — kad ruku tu drugom već dadu —
Hrlit ću ja k grobu kó sunce k zapadu.

U tebe mi srdce, kó bez duše — tělo,
A oči srěd suznog mora mao otočac:
Bože daj, te tvoje srdce bi iměl[o]
Bolji udes, bolji bio bi tvojih očac';
Može da ti bude po času sadajnu,
Ako ljubav možeš zaboravit najnu.[5])

O mâ sladka dušo! ta běla ručica
Hoće l' bit prikladna okó drugog grla?
Zar su ta procvala drugom usta, lica?
Zar ta krv i duša za mene umrla?
Zar se to udalo s drugim srdce vruće?
(Ta ga j' Bog zaručio s mojim!) — Nij moguće!

Ima l' tu razluke, gdě od věkov sveže
  Svemogućom rukom Bog dvě složně[6]) dušě?
Može l' te slab čověk mah taj vez razrěže,
  Da se u prah věčne prisege razruše?
Dà može on može dva srdca raztužit,
Al věk neće moći dvě dušě razdružit.

Dosad bio bi nama udes mio svak satak
  Al srěća ta biaše kó ruža u travnju;
Svak dan biaše nama sunčan, lěp al — kratak:
  Lelj nosaše světlu izpred naju glavnju,
Al Polelj[7]) za drugog sad ju upaljiva,
Hoće, da raztrgne do dva srdca živa.

Ah tih rajskih danah, dok još noga moja
  Onu uzku stazu svak dan bi slědila
Od dvora do hižke[8]), gdě me bez pokoja
  Na pragu pod večer čekala, grlila:
Bio je svědok komen[9]), prag i svako město,
Da si ti věk moja, duše mi nevěsto!

Pa zar tako brzo prodjoše ti sanci?
  Drugi sada tvoju ruku prosi, ište:
Zarast staza, prestat sladki će sastanci
  I cělovi (svědok što tolkim ognjište) . . .

Jednom još k razstanku!...Ne! Ah usti tvoje
Nisu više najne, nisu ljube moje.

A da čuješ sada! U pónoćno doba,
  Kad, grleć te, lica ljubit će ti mlada,
Razkošju ginula kad budeta [10]) oba;
  Zaklinjem te, dušo, neobziraj s' tada,
Jer izza te bit će u zračnoj postavi [11])
Ostavljen duh najne nesrětne ljubavi.

Nu već »s Bogom ostaj!« cvili moja duša:
  Evo raj ostavljam bez krivnje i grěha,
Slušaj moje tuge, kojih svět nesluša:
  Gorki jad me prati, ostavlja utěha —
Kano nevoljnika, što ga srěd stratišta
Vode da pogube, prem neskrivi ništa.

S Bogom ljuba! s Bogom uz te sve radosti!
  Sad slědnjiput oko spram oka zablisnu,
Srdce s srdcem, duša s dušom se oprosti,
  Ruka u ručicu slédnji »s Bogom« stisnu....
Ja hrlim, ostaviv uz te krajnu nádu,
Kó starac pram grobu, kó sunce k zapadu.

Ilovci d. 20. rujna 1835.

B.

Cvětje i voće.

Od zdrava se drĕva hoće
Ili cvĕtje ili voće.

Vid Došen.

1. Prepirka.

Oko.

Srdce, srdce! kaž' de mi pravo:
  Šta igranje tvoje pomeni?
Ako si ti jako i zdravo,
  Zašto drhtješ kȯ list jeseni?

Srdce.

Oko, oko! kaž' de ti pravo:
  Zašt' na tebi vlažna koprena?
Ako si ti jasno i zdravo,
  Zašto plačeš? odkud proměna?

Oko.

Muči, muči, srdce nesrětno!
  Śta sam krivo, što měnjam lice?
Vedro gledah na polje cvětno,
  Al su došle na me tužice.

Srdce.

Muči, muči, oko nesrětno!
 Lahko tebi u tvome stanju:
Gledaš u svět — u polje cvětno,
 Gdě sve žive u milovanju.

A težko ti meni u njedrih:
 Tu ja kó rob čamim porazit;
Ob noć zvězdah nevidim vedrih,
 Niti ob dan sunca dolazit.

Oko.

Srdce, srdce, ti zlato moje!
 Nisam li ja već od naravi
Odlučeno, rad službe tvoje,
 Da tu stojim — straža u glavi?

Šta svět radi, kó věrna sluga,
 Sve ti javljam do tvoje uze;
A za tó mi nij platja druga
 Od tebe neg — suze pa suze.

Srdce.

Oko, oko, ti hrano moja!
 Istina je, lěpo mi kažeš,

Da tu ima krasot' bez broja,
I rajskimi bojam' predlažeš.

Nu s tog stravi željah me tolko,
Razplačem se ko trs obrězan,
Te ti pošljem suzah několko,
Da ti javim svoju bolezan.

To sam čuo eto nedavno,
Gdě se tiho razgovarahu
Oko moe i srdce kukavno,
I priznajem: bio sam u strahu.

Ja sam uprav znao istinu
Šta je uzrok? koje li krivo?
Al sam mučao kó rog na klinu
I kip jedan rubcem pokrivò.

Samobor d. 5. rujna 1835.

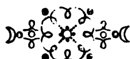

2. Šta je ljubav?

Branislavi.

Šta je ljubav? Větrić milen,
Što se brati s premalětjem,
Cělivajuć igra s cvětjem.
Šta je ljubav? Vihar silen,
Što se pod njim obaraju
Cvět u vrtlju, dub u gaju.
Šta je ljubav? Sunčni zraci,
Što još niče od njih brže.
Šta je ljubav? Sunčni zraci,
Što no lěti travu prže.
Šta je ljubav? Most do neba,
Kud angjeli k nam silaze,
Kazivajuć čiste staze,
Noseć komad rajskog hlěba.
Šta je ljubav? Crni djavo,
Što nas truje kůpom lasti,
Telo čini u prah pasti,
Duši otme neba pravo.

Tvoja ljubav, srdce drago!
Bila uvěk, kako trěba:
Bila větrić, sunce blago,
Bila zlatan most do neba;
Bila uvěk i bez kraja
Kó tvoa duša — kćerca raja.

8. Uzrok.

Pěsmica.*

Pitaš me: šta uzroči,
  Kada nas svět razstavi,
Zašto nam suzne oči?
  Zašto nas tuga travi?

Kada nad rèke, gore
  Odnese sudba drago,
Duša u te prostore
  Svoe ide tražit blago.

Tako bez duše tuži
  Srdce nam danke, lěta —
Kano metulj na ruži,
  Na kojoj nejma cvěta.

Tuži i u sve věke
  Tužeći neprestaje,
Dokle nad gore, rěke
  Nestigne u svoe raje.

* U glas metnuo **Berko Livadić.**

4. Lěpa Anka.

Pěsma.*

Ala je lěpa naša Anka!
  Da l' je istina? da l' je san?
Tresu se bor i jela tanka,
  Navidjajuć joj struk tanan.

U lugu sladki sbor slavuljah
  Šuti nje čujuć sladji glas;
Nad njome trepti roj metuljah
  Mnijuć da j' cvětak nje obraz.

U vrtlju s' dive krasne ruže,
  Gledeć taj licah, ustah raj;
Hitri ju hladci grlec kruže,
  Da ju odvedu u svoj gaj.

Niz stěnu prska, u dol skače
  Brže i brže vodopad,
Gdě, igrajuć se, prst namače;
  Da ga poljubi, nosi hlad.

* U glas metnuo Berko Livadić.

Tako sve čezne da ju prati
  I grli ljubeć njezin slěd;
Samo ja moram ovdě stati,
  Gdě me začara nje pogled.

5. Udaljenoj.

Pěsma. *

Mlada krasna domorodko,
  Světlokosa, běloruka!
Znaš li vrěme kád má desna
  Vila ti se okó struka?

Od sto svěćah sja dvorana,
  Od sto zvězdah — krasnih očiu';
A ja htio bi sad, da mogu,
  Taj noćni dan sastrt noćju.

U kolo se momčad hvata,
  Al nij meni do zabave,
Već ja žudim, kó što lani,
  Igrat s kosom tvoje glave.

Žudim čarom od čelovah
  Usta moja k njoj priljepit,
Gledajuć ti rajske oči
  Za ostali svět oslěpit.

*) U glas metnuo Berko Livadić.

Ali s Bogom, što si prošó,
Čase kano strělja s luką!
S Bogom i ti, domorodko,
Světlokosa, běloruka!

6. Ti si moja.

Romanca. *

Ti mi se rodi kó dan s iztoči,
Blažena mati tvoja!
Gledô ti usti, gledô li oči,
Svako mi, dušo, od njih svědoči:
Ti si moja! Ti si moja!

Svět se sa světom po nebu kretje,
Vidiš gdě tu bez broja
Blistaju zvězde ko alem-světje;
Medju nje zlatno pismo se splětje:
Ti si moja! ti si moja!

Větrić se igra s lištjem dubrave
I s ružom divnih boja';
Nad cvětjem letju čele gizdave
I lepir-roji, sve da mu jave:
Ti si moja! ti si moja!

* U glas metnuo Berko Livadić.

Tičica, što ju pri môm prozoru
  Tanahna njiše hvoja,
Glasno proziva u svom żuboru,
Da se razlega u dol i goru:
  Ti si moja! tí si moja!

Ma se svět zakleo, da te ugrabi
  Prsten mi od pokoja,
Neboj se dušo, i nepozabi:
Višnji je moćan, a ljudi slabi: —
  Ti si moja! ti si moja!

Tako j' zapisô neproměnice
  Višnji u děla svoja:
U jasne zvězde, u žubor tice,
U ruže, cvětje i srěd dušice:
  Ti si moja! uvěk moja!

7. Rok i staza.

Romanca.

Ti me pitaš s dušom brižnom,
Kako želim da me službš,
Da mi s dušom dušu družiš
U životu časobižnom?
Razne roke, razne staze
Ima ljubav, srdce mlado,
Koji trěba da se paze...
Slušaj dobro, moja lado [12])!

Dok su zlatna vrata raja
Otvorena u pokoji,
Gdè vladajuć ljubav stoji
I bez brige i bez kraja;
Ti onamo vodi mene,
Gdě ćemo se — dva goluba —
Ljubit uvěk bez proměne,...
»Ah budi mi tada *ljuba*!«

Kad s' na nebu bura digne,
  Žarka munja i grom ljuti,
  Da na zemlji smrknu puti,
Sve uzdrhtne, k tlam se prigne!
Tad u pomoć budi meni,
  Rukama mi pokrij lica,
Da nevidim strělj ognjeni...
  »Ah, budi mi tad *sestrica.*«

Kad pozove domovina
  Trubljom slave sokolove,
  Pa i mene medju ove
Ište kano vèrna sina;
Blagoslov' me u to ime,
  S dužnoštju me ti pobrati,
I slobodju nadahni me...
  »Ah budi tada *mati!*

Kad mi budu usti modre —
  Kó što sad su oči tvoje,
  I studeno télo moje
Kad na crne metnu odre;

Ti pred križem sklopi ruke,
Za dušin mi moleć děo,
Da mi věk se spasi muke...
»Ah budi tad moj *angjeo!*«

Ti me pitaš s dušom brižnom,
Kako želim da me služiš,
Da mi s dušom dušu družiš
U životu časobižnom?
Razne rěke, razne staze
Pokazah ti, srdce mlado,
Koje trěba da se paze...
Pamti dobro, moja lado!

8. Tri moći.

Ditirambo.

Dok se směs još gnaše sred prostora
Bez vrěmena, měre i pravila,
Iz bezkrajnog neizměrnosti mora
Digne višnji i ruke i krila:
Jednim trenom dugih trepavicah
Otvrde se běžne směsi,
Drugim trenom, a uresi
Svět se lučom od sunčnih zěnicah.
Evo nebo, kopno, more sinje:
Ljude, crve, raje, pustinje!
Tko taj izli od svesile rog?....
-- Svemogući Bog.

Dok caruje Bog, to se pojavi
Iz umrlih bitje divno smělo
(Oči — oganj, krv mu — vino vrělo)
Digne glavu sjajuću u slavi,
Na šareno vito krilo
Krasnih mečtah um postavi;
Na zulum se tužeći nemilo,

Kori Boga, drma mu prěstolje,
Hvastajuć se sve da čini bolje . . .
  Prijaznie naměštja u nebo Bogove,
  Světprevrtnja, praveć stvore nove,
U raje pretvara bezplodne pustinje,
    Otoke plovuće
    I divno cvatuće
Metje u more sinje;
  Med sa dubja kapat čini,
  Cvasti ruže na trnini,
Rěke točit sladost mlìka
  Ovce plodit zlatno runo,
  Gore kamenje blěska puno,
Da sjaše s uresa razlika
Zemlja svakolika . . . .
    Tko biaše taj tvorac, taj běsnik? . . .
    — Čověk pěsnik.

Time s neba najvedrieg lica
Sidje děvojčica,
  Mljezinče božjeg uma
I věčne mudrosti:
  Čelo drago, vedro, od razuma

Bi reć da stoji u njem prestó,
Oči izvor sviuh blaženosti',
Usta sviuh milin' město.
Plašt ju krije běli, prosti;
U desnoj joj prutak pozlatjeni,
U lěvoj — bič gvozdeni.

Višnji iznad žarkieh oblaka' —
Svog podnožja — zemlju gledi,
Gdě se bori s dobrom strast opaka,
I grěh hoće svět da podà bědi.
Bog u světom svom gnjevu i srdu,
Da pedepsa pakost grdu,
Digne s trèskom desnicu,
Al da vidiš děvojčicu!
Podhvati mu ruku tvrdu . . .
Bog mljezinče upazi,
A très — nerazi.

A pěsnik? Na medjašu světa'
Sad boravi, vatru da ugrabi,
(Što na věke zemlji bi oteta),
Njom da otme smrti rod slabi:

U nebeske diže ga visine.
S prestolja ś njim Boga da skine:
  Al glè děte gdě se smijuć ujavi!
Pogledne ga u oči,
Okó njega vàs svèt se zatoči,
  Oholost ga ostavi....
Vaj u kosti strta su mu krila!...
Ah odkud ta dragoběsna sila?
    To je prutak zlatni, bič železni —
    To si ti, ljubezni!

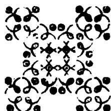
9. Sirotica.

Parabola.

Za zelen věnčac beruć cvětljice,
Prolazi děva kraj sirotice: [13])
»Ah mili Bože, da je sad meni
»K ružam u onaj věnčac zeleni!
»Volila bi tu ma časak stati,
»Nego sto godin' na lěhi sjati!« —
Tako uzdiše željna bez měre.
Děva ponikne, cvětak ubere,
Do kitnih ružah u věnčac stavi,
Na glavu metne věnčac gizdavi.
S prva u věncu nježnoga těla
Cvětljica naša stoji vesela;
Al čim se sunce više uzdigne,
I žarkim zracim do věnca stigne,
Evo zlo po nju, sirota sahne,
Glavicu skloni, težko uzdahne.
»Ah mili Bože, da lude glave!
»Bila sam srětna srěd zelen-trave;

»Ali me tašta želja zahiti,
»Stati uz ružu što věnčac kiti:
»Evo me kako ludo poginu'!....«
Čim to izusti, već i preminu.

Koga god u dol naměsti sudba,
Nek ga na goru nevuče žudba.

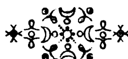
10. Dva vètrića.

Parabola.

Izza sinjeg mora a od juga
Pošlje Vesna dva sinka dva druga —
Dva vètrića k iztoku studenu,
Da Morani [14]) odtud děcu krenu,
I navèste njen dolazak ticam,
Vodam, njivam, livadam, šumicam.
Prvi leti k visokoj planini,
Drugi leti k zabitnoj dolini.
Tek što s' ovaj stane dolom šetat,
Ustma duhat, topla krila kretat,
Neprolaze tri četiri dana,
Pridizat se stane već sva strana,
Po prodolih bujit, cvètat trava,
Zelenit se livada, dubrava,
Polja šarit od zlatnih metuljah,
Luzi glasit od drozdah, slavuljah,
Šuštit lištje i njihat se grane.
A kad vide to děca Morane —
Mraz i Zima — ljuto uplašeno
Odu dalko za more ledeno.

Dok to biva u srèdi doline,
Sidje větrić k drugu svom s planine,
Vàs ozebo, pogružen u tugu
Stane ovak sborit svomu drugu:
»Ah moj bratco! Bog ti dade srětju;
»Lěpo j' ovdě. sve pliva u cvětju;
»Stvore tvoje sunce milo gleda —
»Kó nad zibkom majka sanak čeda:
»Al zlo ti je ondě srěd planine,
»Koju grade tvrdom stražom stìne.
»Tu ti vise Mraz i ljuta Zima
»Prikovana glatnima lancima.
»Tu sunašce jasno sjà - al hladno,
»Buče vihri žestoki bezvladno,
»Ljuti orli silnim krilma biju,
»Zli gavrani graktjuć krug se viju.
»Tu nevidiš ni zemlje ni drva,
»Veće leži věčni led od prva.
»Tu se kinih tri dni al zaludo,
»Tko će stopit led, kamenje hudo?
»Viš kako ti jadan vàs ozebo'! . . .
»Proklelo je ono město nebo . . . . «

Čujte, bratjo! koih duši se trude,
Da prolětje što prě u nas bude:
Nejte nosit ognja u visine,
Već slazite u směrne doline:
Tu širite krila zdravog uma,
I čestitog srdca rěč bez šuma;
I do mala past će led s naroda,
Krasnim cvětom procvasti sloboda:
Kad razgrělo sunce sve doline,
A led sám će kopnuti s planine,
Tu se Vesna udomiti blaga;
Jerbo, znajte, bratjo moja draga!
Gdě vidite zelene vrhunce,
Tu j' već zemlju prě razgrělo sunce.

11. Golub i svraka.

Basna.

Tica golub pletiaše gučeći
Prosto gnjězdo kud će mlade leći.
Tim odněkud běs svraku donese,
Te ti grdno na njeg se otrese:
»Oj budalo! šta ti ovdě radiš?
»Kako pěvaš? kako gnjězdo gradiš?
»Ajd u šumu, ostavi to polje,
»A ja ću te naučiti bolje:
»Sborit čvrštje, gradit kuće jače,
»Pa i uz to bolje jěst kolače.«
Ponizno joj golub odgovori:
»,Ja ću ostat, kako Bog me stvori:
»,Moj je život na njegovom krilu,
»,Bog mi podà i narav i silu;
»,On kazuje šta da svak dan radim,
»,Kako sborim, kakva gnjězda gradim:
»,I vazda će mojim biti pita,
»,Ako Bog da, uroditi žita'«
Tim odlěti golub pod oblake.
Ljuto gnjev se upali u svrake;
Skupi krila, pa se u čemeru
Odmah pusti za njim u potěru.

Nu, što kažu, Višnji uzrok znade,
Zašto kozi dugi rep nedade,
Da u svrake nisu kratka krila,
Kratka krila, rep težak, dugačak,
Gore bi se njemu osvetila,
Nego mišu ili vrabcu mačak.
Al svraka još goluba nij shvat'la,
Izmorenih krilah pade na tla.

Čujte, bratjo, zadravski susědi!
Kó što ticam višnji Bog naredi,
Da sve slěde slut svoje naravi,
Svoje ljubeć i radeć s ljubavi, —
Tako i nam Višnji narav podà,
Da slědimo slut pravog naroda,
Da sborimo, kako dědi ištu,
Da gledimo, kud nas vodi zvězda,
Da gradimo na svojem zemljištu,
Da branimo naših starih gnjězda,
Ostavljajuć čiste i unukom . . . .
Zašto dakle Vi prokletom rukom
Razgradjujet' domaće nam sgrade?
Bog je otac i sudac te znade,
Zašto razmu dade narav pukom.

12. Molba.

Kó najlěpši alem čista
U vedrini sjaje luna,
A okó nje sjajna kruna
Od ostalih zvězdah blista —
Kano vènac od kamena'
Blistajućih srěd prstena.

Kano ustma čeda mlada,
Kada usnu dobre volje,
Mirno sniva lug i polje,
Odisajuć sapom hlada,
Tek što slavulj — naš pobratim —
Lug proslavlja kljunom zlatim.

Lèpa j' zemlja, koju si obrô
Ti za narod svoj golubji,
Raj na zemlji raja ljubji;
Lěpo j' nebo, věčno dobro!
Koe razapè bi reć prosti
Nad njim šator od milosti.

Tek jedno još crv tvoj prosi:
Izmedj zemlje (znaj) i neba
Digni magle i odnosi,
Da će imat, kó što trěba,
K tvomu nebu duh narodan
Put svedj jasan i slobodan.

C.

Izza mora.

. . . . . . spienione bałwany . . . .
W milijonowych teczach koluja wspaniale . .
Miecąc za sobą muszle, perly i korale.

A. Mickiewicz.

Sestri Anki.

Posveta.

Sorella, oh nome quanto sei caro!
L. Carrèr.

Sestro Anko, srdce milo!
Kako ljubav toli mnogu
Nagraditi tebi mogu,
Od kolěvke moje vilo?

Směli mornar kad ostavi
Dom i ljubu u nemiru,
Šilje zlato, biser, vìru
Iz daljine da joj javi.

Ja ostavih kraj svoj rodni,
Tvog se liših lica mila,
Slaba prostrěh svâ větrila
Na put stlizki i zahodni.

Ah na daljne březine su
  Zaněle me bure strasti,
  Gdě ja viděh slavu cvasti
U kitnome svôm uresu!

Al sve stalna j' bratska věra
  Zato evo izza mora —
  Šljem ti světao sad u dvora
Gjerdan ljuštur' i bisera'.

Primi, sestro, darak mio,
  S kojem brat te sada dvori,
  Blagoslovi i govori:
»Opet mi se ah vratio!«

1. Radost i žalost.

„Ach radost, ach radost ...“
F. L. Čelakovský.

Radosti, radosti!
Ružice rumena!
Samo žao i škoda,
Što nejmaš korena:
Dojde větar — raztrese te,
Dojde l' voda — raznese te. ...
Ah žao i škoda
Što nejmaš korena.

Zalosti, žalosti!
Grki si ti koren;
Nit ijedan na tebi
Cvětak nebi stvoren:
Kolko uzdihah srdce pusti,
Dokle tebe neizusti;
Kolko l' suzah nepane,
Dok se tuge sahrane!

2. Zimski večer.

„Burja mgloju nebo kroet....“
A. Puškin.

Bura maglom nebo krije,
Vihar s ceste sněg mete,
To kó ljuta zvěr zavije,
To zaplače kó děte;
To ti trže krov stišteni,
Da zašušti slamom dvor,
To kó putnik zakašnjeni
Kuca silno na prozor.

»Kolibica naša stara
Tužna je i bez luči....
Šta ti tako, moja Mara,
Pokraj vratah zamuči?
»Da li ti je divjim pjenjem
Bure duša stravljena?
Ili drěmaš pod zučenjem
Svoga šimšir - vretena?

»Izpij jednu, drugarice
  Moje srěće pod mladost!....
Jošte jednu, pó časice...
  Proć će tuga, doć radost...
»Zapoj pěsmu, »kak sěnica
  Srětna bila u rodu«;
Zapoj pěsmu, »kak děvica
  Uranila na vodu«.

Bura maglom nebo krije,
  Vihar s ceste sněg mete,
To kó ljuta zvěr zavije,
  To zaplače kó děte.
Izpij izpij, moja Mare!
  Već je kasno u pónoć...
Zaboravi jade stare:
  Bog će dati, te će doć.

8. Slušat i cělivat.

„Moja pieszczotka gdy w wesołéj chwili“...
A. Mickiewicz.

Kada u veselom počmeš razgovoru
Šaptat, gučat, sborit, sladka moja dušo!
Toli milo šaptješ, gučiš po izboru,
Da lišit se slova nehtiuć nijednog,
Nesměm ti prekinut razgovora mednog,
Već bi uvěk samo slušô, slušô, slušô.

Nu kad vatra rěčih oči ti zapali,
Počme od obrazah ruže ti razkrivat,
A biser-zubići sjat medju korali, —
Ah on čas pogledam očima te smělim,
Ustnice primičem, slušati neželim,
Već samo cělivat, cělivat, cělivat.

4. Razgovor.

„Kochanko moja! na coż nam rozmowa"....
A. Mickievicz.

Našto da je, dušo, besèda nam ova?
  Zašto težeć rěčma svojim žar poděliti,
  Nemogu ti duše ja u dušu prelit?
Zašto se věk trudim drobit ju na slova,
  Koja — prvo neg se primu srdca, uha —
  Ili zrak razhladi il větar razduha?

»Ljubim te ah ljubim!« stoput vičem tadar,
  A ti se žalostiš i počimaš gnjevat,
Što ljubavi svoje nisam ipak kadar
  Dosta izgovorit, izrazit, izpěvat,
Već kó mrtav blědim neznaduć sposoba,[15])
Odat znak življenja, odkupit nas groba.

  Umorih već pamet sve dokazivanjem,
Sad hoću da s tvojim stopim usta ova,
  Tako razgovaram srdca se kucanjem,
Razbludnim uzdasi i žarom cělova', —
  Tako razgovaram sate, danke, lěta —
  Tja do konca světa i po koncu světa.

5. Sanak.

„Chociaż zmuszona będziesz me porzucić...."
A. Mickiewicz.

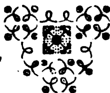
Premda primorana hoćeš me ostavit.
  Ako ti negojiš za me ljubav manju, —
Nemoj ipak tada žalostju me travit:
  Na razstanju niti slovca o razstanju.

U oči tog jutra poslědnji trenutak
  U razkoših sladko neka još prevali,
A čim bude lučio sudbine nas prutak
  Prvo od otrova tri kaplje mi nalij.

Tad ću s tvojim ustma složit usta ova,
  Neodmicat, smrtno dok neudre krilo,
Nek razkošno usnem za věke věkova'
  Cělivajuć lica, gledajuć te milo.

Nu kad prodje danak i godina duga,
  Pozvat će i mene, da pustim grob mirni;
Uspomen' se tada snivajućeg druga,
  Sidji s neba k meni, pa me se dodirni.

Opet me prigrli na srdašce živo,
  Opet me položi na blaženo krilo;
Pa ću prenut mnijuć, da sam malo snivô,
  Cèlivajuć lica, gledajuć te milo.

6. Na progorju aktićkom. [16])

„Through cloudless skies in silvery sheen.“....
L Byron.

Kroz oblake srebrosjajne pada
Na pučinu i brěg měsec ljubljen,
Za caricu gdě čitav někada
Svět bi dobit, čitav svět izgubljen.

Mirno gledam sad na morsku stranu,
Mnogi Rimljan gdě ode k pokoju,
Gdě ostavi krunu na mejdanu
Pust razkošnik za krasnu gospoju.

Ja te ljubim, srdce Angjelio!
Već neg ikad dokazala struna
(Odkad Orvej pakao predobio),
Dok sam ja mlad a ti krase puna.

Čuješ, dušo! biaše věk prelesni,
Dok po svět još gospoja je stala;
Da j' sad pěvcem carstvah kolik pěsni',
Ti Antonje od nas bi stvarala.

Nu buduć to nama srěća krati,
A ti slušaj koliko te cěnim:
»Ako světa za te nejmam dati,
Pa i za *vàs* svět te nezaměnim.«

7. Život i duša.

„In moments to delight devoted."
L. Byron.

U sladki časak razblude, snage:
»Ah moj živote!» šaptješ ljuveno:
Rěči prekrasne, srdcu predrage!
Da *život* traje mlad neproměno.

Nu život kó čas teče k svôm kraju;
Zato te rěči nikad neslušô!
Neg izvol' kazat: »Ah moja dušo!«
Jer *duša* i mâ ljubav vèk traju.

8. Srdce

od dragog kamena, što se razkolilo.

„Ill - fated heart! and can it be....“
L. Byron.

Kako srdce ti zlosrětno
Moglo si mi past na dvoje?
Zar li zahman sve bilo je
Skrbih vrěme dugolětno?

Nu sad bar mi dragocinii
I draži svak komad biva;
Jer se po tom većma čini,
Kip da si mi srdca *živa*.

9. List.

U pametnicu gospodje S. R.

„As o'er the cold sepulchral stone....“
L. Byron.

Kó što čověk slova gledi
Usěčena grobnoj ploči,
Da pritežu tvoje oči,
Gospô, na se ovi redi.

Uzčitaš li knjigu istu,
Kad budem se prestavio,
Znaj u ovom da je listu
Moga srdca živi dio.

10. Dioba světa.

„Nehmt hin die Welt! sprach Zeus von seinen Höhen.“
Fr. v. Schiller.

»Evo světa! (reče Bog něk' danak)
»Budi vami i bez mite!
Prešo na vas i na vaš ostanak!
»Al se bratski pogoditi!«

Sve nagrne k diobi brže bolje;
Svak izbere po svom umu:
Kmet okupi goricu i polje;
Knez ogradi za lov šumu;

Kupac segne po žitku i vinu;
Pop izluči za se svetak;
Car na ceste udari carinu,
Reče kmetu: Daj desetak!

Čim razgrabljen kúp světnih dobára',
Dojde i pěsnik odněkuda;
Al imade sve već gospodara:
Ah došo si već zaluda!

Pěsnik.

Vaj me! zar ću sám izmedj děčice
Tvoje ostat ja bez děla?
Ja, koj vèrno dvorim tvoje lice,
Srdca čista i vesela.

Bog.

Áh Bog s tobom, gdě si opet snivao?
Sinko dragi, tvorče pěsam'!
Běše ti doć, dok sam razděljivao!
Što s' zakasnio, kriv ti něsam!

Pěsnik.

Uza te sam stao s dušom mladom,
Gledao tebe u tvôj slavi;
Slušao kako sklad sbori sa skladom;
Tu ti se duh moj zabavi.

Bog.

Sad šta ćemo? Svět ljudi imaju:
Jedin raj još moje j' blago;
Nu ako ti mio stanak u raju,
A ti dolaz' kad ti drago!

11. Pod prozorom.

Pěsmica.*

„Leise flehen meine Lieder . . .“
L. Rellstab.

Moja pěsma krotko moli
  Kroz tu tihu noć:
Dodji s běla grada doli,
  Dodji, dušo, dodj!

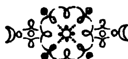
Šušteć tresu grane bori
  U měsečini:
Nek te, dušo, strah nemori;
  Nepriatelj spí.

Čuj slavića u dubravi!
  Vapi njegov pěv:
»Utěši ga, što ga stravi
  Najkrasnija děv'!«

On razumi srdca jade,
  Milih udes hud;
On razblažit pěsmom znade
  Svaku nježnu grud.

* U glas metnuo Schubert.

Ded' i tebe da razblaži:
Sidji k men' u gaj!
Ah smiluj se i pokaži
Pěvcu put u raj!
Ah put u raj!

12. Metulj.

„Naître avec le primtemps . . . . .“
Alph. de Lamartine.

Rodit se s prolětjem,
S ružami umrîti,
Čistim zrakom plivat
Na krilih větrica,
Njihat se na njedrih
Ružah tek razviti’,
Opajat krasotom,
Mirisom cvětljica’,
Prah stresivši s krilah
Mlado i bez tuge
Kano dah se uzně̆t
U nebeske kruge; —
Eto od metulja
Prekrasne sudbiņe!
Nije l’ slična želji,
Što věk dalje hiti;
Prvo stvar oskube,
Neg se je nasiti;
Nakon k nebu vrati,
Tu u slast razmine.

18. Ruža. *

„Je vis la rose dans un jardin . . . .“
A. C.

»Vidio sam ruže cvětak mlad
U krasnom njegvom blěsku,
Sjaše kó zora, rano kad
Iznese luč 'nebesku . . . . «
Kaži mi,
Krasna děvo!
Kaži mi:
Hoćeš li igrat? . . .

»Digne se šapat, hvale šum,
Svako ju dvorit prosi;
Jer svako srdce, svak ju um
Nad ruže sve uznosi . . . . «
Kaži mi,
Krasno srdce!
Kaži mi:
Hoćeš li igrat? . . . «

* U glas metnuo Berko Livadić.

»Dojde i junak pěsnik k njoj,
Uzhitjen roneć pěsme:
Divna je ruža i nje goj,
Al se je taknut nesme.. «
Ah slasti,
Krasna dušo!
Ah slasti
Igrajuć s tobom!

14. Divna pěsma.

„Quien aviesse tal ventura....“
Romance viejo.

Naněla li koga sgoda
Vrh pučine kraj mora,
Kó što naně knez-Arnalda
Zorom na lěp Gjurgjev dan?
Na ruci mu sivi sokó,
Lov loviti ide mlad;
Pa zagleda brod tanahan,
Gdě stizaše već na kraj:
Od svile mu běla jedra,
Od šimšira katarka.
Na tom brodu divnu pěsmu
Zapěvao mlad mornar:
Utaži se šumno more;
Ukroti se ljut vihar;
Što plivahu na dnu ribe,
Dižu glave iz mora;
Što letjahu zrakom tice,
Sad padaju vrh broda.
»O moj brode, drěvo tanko!

»Čuvao tebe Bog od zla!
»Od napastih bělog světa,
»Kad ti brodiš morski val;
»Od plitvinah Almerijskih,
»Gebraltarskih klisurah,
»Od zatokah Mletačkijeh,
»Od Flanderskih pěščarah,
»I od burah kraj Leona,
»Gdě ti prěti zla propast!« —
A govori knez Arnaldos
(Pamti dobro govor taj):
»,A Boga ti, mlad mornaru!
»,Odkud tebe pěsma ta? —'«
Odgovara mlad mornaru:
»Ja nekažem pěsme ove,
»Neg na more tko se da.»

15. Děvojka kraj mora.

„Yo me levantara, madre ....“
Romance vtejo.

Ja uranih upred zoru
Na lěp častni Gjurgjev dan,
Viděh momu gdě tu staše
Rublje peruć kraj mora.
Sama pere, sama žima,
Sama věsi na grm mlad.
Dok se suši rublje bělo,
Pěva pěsmu u taj glas:
»Ah ljubavi, mà ljubavi!
»Gdě da tebe tražim sad?«
More pada, more pljuska,
Niz brěgove ori glas:
Moma drži zlatan češalj;
Njime češe svilen pram:
»Ah kaži mi, mlad mornaru,
»Čuvao tebe Bog od zla!
»Jesi l' vidio ljubav moju?
»Kud izčeze njezin trag?«

16. Sestrica.

Romanca.

„Solingo vissi senza speranze . . .“
Luigi Carrèr.

Živuć samotan bez svake slasti,
Mrzih na věnce plese i časti,
Za radost mrtav, za ljubav hladan,
Svak mi sastanak biaše dosadan,
Dok tvoje stidno neviděh lice,
Sladka sestrice! sladka sestrice!

Kad me naněla prviput sgoda,
Da te ja viděh u našeg roda,
Duh mi kazaše: »S tom se več skobi'«!
Al neznah — kadě? u kôj li dobi.
Nu srdce reče: Eto ti j' lice
Tvoje sestrice, tvoje sestrice!

Sestrice! ime draže od zlata!
Sad stopram čutim, kad si mi data,
Da nejma dražeg srdašcu slovca,
Nit ime »drúga« nit glas »ljubovca«:

Zato će zvečat věk moje žice:
Zlatna sestrice! zlatna sestrice!

Naći ćeš tragah mojoj ljubavi
Mladim prolětjem u cvětju, travi:
Větrić, što igra s lištjem mladime,
(Čini se) šaptje krasno to ime,
Letjuć žubore te lastavice:
Moja sestrice! moja sestrice!

Bud' ja konjica vladao po danku,
Budi pod večer ladjicu tanku,
Livadam, vodam, šumam i njivam
Uvěk to sladko ime prizivam;
Kliče ma želja neizměnice:
Dodji sestrice! dodji sestrice!

Kad me pogleda srěća popreko,
Pomislim na te, što si daleko,
A brižna duša mah se okrěpi
»Kose svilene, očiuh lěpi'
(Kaže mi) imaš prijateljicu —
»Znaš li sestricu! znaš li sestricu!«

Pošto mi majku ote zla sréća,
Ljubav brižljiva, briga ljubeća
Čim me ostavi (sudih) da pusti
Sasvim me tugam past u čeljusti;
Al mi povratja vedra ju lica —
Opet sestrica, opet sestrica.

Kad jednom stigne strašan on danak;
Koj će bit nama slědnji razstanak,
Prvo neg smrt mi glas obustavi,
Da věrno srdce još te pozdravi
Nek škrajne budu te besědice:
S Bogom sestrice! s Bogom sestrice!

D.

Pověstice.

Jak dlouhá noc — jak dlouhá noc —
Však delší mně nastává.

K. H. Mácha.

Grob izdajice.

(g. 1835.)

Na sablju visoki,
Na sablju duboki
Grob na polju stoji jedan;
Nad grobom križ vrèdan.

Na tom križu sèdi,
I niz polje gledi
Crn gavran, pa graktjuć viče,
I ljuto nariče

Zašto vičeš, tice
Grdna zlokobnice?
S čije se ti rugaš rane,
Crni moj gavrane?

Ja se rugam s toga,
Što sad vojna svoga
Kapetanka mlada čeka
Željno iz daleka.

Ja ti vičem s toga,
Što kletva — nesloga
Još u ratno kolo hvata
Sve brata na brata.

Jesu l' težke ove
Daske ti dubove?
Jel' ti mučno ljube stanje,
Težko uzdisanje?

Jel' ti žao mača
I konja jahača?
Žao što némreš [17]) na krvavu
Polju věnčat glavu? —

Nisu težke ove
Daske mi dubove;
Nit mi mučno tvoje stanje,
Težko uzdisanje.

Nit mi žao mača,
Nit konja jahača,
Nit što némrem na krvavu
Polju věnčat glavu.

Neg mi žao, što moja
Bratja bez pokoja
Ah! prokletstvo u grob meću —
Na mene nesrěću.

Što kó nizko pseto
Biah za tudje kleto
Pleme na zlo věk pripravan,
Sve da budem slavan.

Ah! puno mi žao,
Što sam za njeg stao,
Odreko se svôm narodu,
Taruć mu slobodu.

To ti mene žeštje
Sad kida neg klěštje;
Jadnu dušu svud progauja
Bez pomilovauja.

A te ljute srde —
Uspomene grde —
Ah nemože ništa dignut,
Nit ublažit, prignut.

Mač kraj mene leži,
Križ na prsih teži:
Mač me žeže kano plamen,
Križ tišti kó kamen;

Jer za križ taj proda'
Svu srěću naroda,
Kàrvcom njegvom mač si masti',
Dok morade pasti.

Ah prokleto budi
Ti srdce u grudi'!
Věk proklete, oči, krvi!
Put i korak prvi!

I vènac na glavi,
S kojim list krvavi
U knjigu sam uložio,
I on proklet bio!

Za to mi je těsan
Grob i prostor lěsan,
I prašak se svak na meni
Čini stup gvozdeni.

Ah da će se smilit —
Tko moj grob razkrilit,
Pa izvadit trup na polje:
Bilo bi mi bolje!

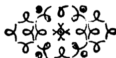
Al zahman! nemogu
Mirovat mi kosti,
Zašto nejma ni pri Bogu
Izdajstvu milosti. . . . .

Tako se duh mori,
Iz groba govori;
Tuge nitko neodvratja
Neg gavrani bratja.

A kad pónoć stiže,
Kažu, da se diže
Kó vukodlak — trup iz groba,
Slèp na oka oba.

Tako noćcu svaku
Trup ostavlja raku,
Do pětlovih prvih pěsni'
Okó groba běsni;

Dok se smili nebu,
Pa ga psi izgrebu,
A gavrani — crni gosti —
Raznose mu kosti.

Hajduk i vezir.[18])

1. *Prětnje.*

Istom svane s iztoka dan běli,
Na poljanu kroz gvozdena vrata
Grne narod kan od ticah jata;
Čoek bi reko, vàs se grad već seli.

Kroz ulice iz Travnika grada
Vode spetog Kulaša hajduka,
Od kojega, kȯ janje od vuka,
Drhtje isti car srěd Carigrada.

Vezir viče: Davori dželati!
Brže, děco, na kolac djaurina!
Uteče li danas, tako dina,
Sutra će nas po Travniku klati....

Pseto djaursko! deder běsni sade!
Plěni, robi našu slavnu Bosnu,
Vod' u grade hajdučad ponosnu,
Kolji Turke. plaši bule mlade!

Grozno hajduk zubima zaškrtnu,
Očim baci trěsah hiljadicu, . . .
Zaljulja se vezir na konjicu,
Kan da primio od njih ranu smrtnu.

»,Nesprdaj se, krvniče vezire!
Pamti dobro, šta ti kažem sada:
Srěd pónoći doć ću ti u grada,
Pa te ubit, tako meni vìre!'«

To još s kolca Kulaš progovori,
Na vezira běsno se nasměhne,
Da mah vezir konjica okrene,
Smeten ode, u grad se zatvori.

2. *Smrt vezira.*

Vezir jakim stražami obsadi
I Kulaša i sebe u gradu,
Čim se sunce smiri na zapàdu,
Od hajdukah tim da se zagradi.

I već hodže k jaciji s munàrab
Razvikaše družbu pravovèrnu:
Čut je samo kroz šutnju večernu
Laju pàsah i korak stražarah.

Viče vezir baš okó pònoći:
»Gde ste momci? gle Kulaš dolazi!«
Skoče brže u sobu kavazi,
Da veziru budu do pomoći.

»»Gdje je djaurin?«« svaki od njih pita. —
»Zar nevidiš, gdje me odje davi?
»I nogu mi za vrat već postavi?
»Nevidíš li djaura strahovita?«

Vezir stenje, grči se i vije,
Grozan strah mu iz očiuh sîva,
Ustne drhtju, sapa utrnjiva,
Protegne se još a — već ga nije.

Po aharu, čardaku, magazi
Mah se momci raztrkaju;
Još protraže harem i odaju,
Al se zalud vratjaju kavazi.

Nejma nigdě ni živoga stvora,
Nij Kokara, nije Jezdimira,
Što prětjahu, da će zla vezira
Tu noć smaknut a srěda njegva dvora.

3. *Smrt hajduka.*

Istom Turci već sabû klanjaše,
Kad bi grozan glas k agama prenět,
Tu noć vezir da ode a dženet....
Uplaše se i age i paše.

Jedni kažu: Jezdimir ga ubi! —
Drugi: Kulaš uteko je s kolca! —
Al Jezdimir robi do Sokolca,
Kulaš dušu na kolcu izgubi.

Tim raztura glas se po narodu:
Do pó grada ostavi ognjište,
Sad k veziru, a sad na stratište,
Da razvide i město i sgodu.

Vezir leži raztegnut na odrih:
»Valah mrtav!« kaže jedan paša.
Idu dalje, a da vîš Kulaša,
Gdě mu nikla glava ustah modrih.

Tělu žice napnute kó šibe,
Rujne kapi krvi na tle cure:
»Djaur još žive« (kaže jedno Ture)
»A naš vezir sinoć već pogibe.«

Mah te rěči uzdrnu hajduka
  Kano vètar suhi list u gaju,
  Razabra se jednom još u vaju.
Bi reć taj čas sva pusti ga muka.

Na kolcu se izpravi, izusti:
  »„Slava Bogu!“« ustma se nasměhne,
  Glavu digne i nebu okrene,
Jednom dàhne, pa i dušu pusti.

IZJASNJENJE.

---

1. *Priklětje od Mudrice.* *Priklět* ili *priklětje* zovu na Malom Štajeru i Medjimurju prostor srědišni od kuće. *Priklět* děli *klět* od *hiže* (sobe). Unj se ulazi svana kroz dvoja vrata, koja stoje jedna sprama drugim. Iz priklětja vode opet dvoja druga vrata, jedna u *hižu* a druga u *klět*, a po stubah ili lěstvah ulazi se na *nahižje* (pod krov). Priklět Slovenci korutanski i Hrvati u zapadnoj Ugrskoj zovu *veža*. Srblji *vajat* ili *ajat*, a po němački mogo bi se prozvati *Vorhalle* ili *Vorhof* (*προπύλαιον*). I u tom ga smislu i ja ovdě uzimam. — *Mudricom* prozvali su pisaoci panonskoslovenski od pr. v. boginju *Minervu*. I ja sam prozvanje to u pěsni ovoj pridržao.

2. *Pod gomiloj.* Panonski Slovenci gotovo svi imadu ablativ ženski jednobrojni na *oj*. Ja sam ga ovdě pridržao tako rekuć za nevolju.

3. *Rimska staza*, ili (kao što se kaže kod mene) *rimska cesta* zove se onaj pramen zvězdah, kojega astronomi zovu *via lactea* a Němci *Milchstrasse*.

4. *Hladnik* (poljski *chłodnik*) = kolibica što se splete radi hlada od živih rastućih drvetah.

5. *Najni a o* = *naš, a, e* (kad se govori za jedno stvar, koja je vlastina samo od dviuh) a čini se od *naju* t. j. od *nas* (*dviuh*).

6. *Dvě složně duše* (*nominativ i accusativ* dvobrojni) m. *dvě složne duše*; a malo niže *izpred naju* (dvobr.) m. *izpred nas* (*dviuh*).

Budući da se u toj knjizi višeputah nalazi dvobrojnik našim šticom malo poznat, a pisaocem neobičan, trěbalo bi da razložim ovdě sad temelje, zašto se njim služim. Nu o tom bit će i poslě u knjizi ovoj obširni razgovor.

7. *Polelj*. Poznato je već, da se zvao u predkrštanskoj dobi u naših dědovah *Lelj*, *Leljo* ili *Lelja* Bog ljubavi (u Grkah Ἔρως). Isto tako zvao se u njih *Polelj* Bog braka (u Gàrkah ὑμέναιος). Slavljani predmetjući rěči kojoj samostavnoj slovce *po* hoće višeputah time da naznače něšto nastavljajuće, dovršivajuće. N. p. rěč *polaž* ili *polaža* znači čověka, što pristaje izza *laže* (lažca) da posvědočava rěči njegove dodajući još koješta da se laž time više věruje i (tobože) u poštenju održi (Srav. narodnu pričicu o *laži* i *polaži*). —

8. *Hižka*. Kod mene zovu *hižom* i kuću i sobu, a *hižkom* ili *hižicom* kućicu ili sobicu.

9. *Komen* (tal. *comino*?) znači u nas ono uzvišeno město u priklěti, gdě se metju lonci, luči i koješta. Pri *komenu* stoji Slovenka kuhajući ili ložeć peć. Slovenski komeni imadu na sebi něšta osobito romantično-poëtičkog; i da bi mogli progovorit gla-

som ljudskim, čudne bi se stvari saznale o srdcih i ustiuh krasnih Slovenkih.

10. *Budeta* dvobrojnik m. *budete (vi dva)*, kaže se ondě kad je rěč za dva čověka ili za jednog čověka i jednu ženu. Kad je govor za dvě ženskě glavě, kaže se *budetě* m. *budete (vi dvě)*.

11. *U zračnoj postavi*. U narěčju slovenskom *postava* znači i ono, što se kaže u književnom narěčju *prilika*.

12. *Lada* bila je u starih Slavljanah boginja ljubavi. Stari naši pěsnici (dubrovački) svaku krasnu gospoju zvahu *ladu* (sravnaj englezki naziv gospoje *lady*). Narod naš u dolnjih stranah neobičnu lěpoticu naziva sad *vilom* n. p. kaže: *Ala ti lěpu vilu!* ili *tanka je kao vila* itd.

13. *Sirotica*, cvět koj zovu Němci *Stiefmütterchen* (viola tricolor. *Lin.*)

14. *Morana*. U staroj mythologii slavljanskoj ima boginju prolětja, što se zove *Vesna* (vide *Diulabije* str. 143.) isto onako i boginju zime što se zove *Morana*. U prenešenom smislu znači Vesna boginju *mladosti*, a Morana boginju *starosti*, što nam je poznato iz rukopisa Kralodvorskog:

»I iedinu družu nam imieti
Po puti všei z *Vesny* po *Moranu*.«
(Zaboj, Slavoj i Ludiek.)

15. *Sposob* = način.

16. *Progorje aktičko*. Na moru u oči progorja ovog bila je světoslavna bitka izmedju cesara Okta-

7*

viana Augusta i Marka Antonija, koja poslě, kako bi propalo skupnovladarstvo rimsko, razdělista vladu rimsku izmedju se. Nu domala poslě te diobe zaplete se Antonij, kojemu ni pod zrěle godine neomrznu ašikovanje, u umětne mrěže razvikane Kleopatre kraljice egypatske. I tu bi bio propao u bezdno lasti, da se nije ostavljena njegova žena Fulvia utekla Augustu, umolivši ga, da joj probudi vojna iza sna nečestnih bludnjah. August opameti opet druga svoga, koj u dobar čas uhvati mač, pak proseče ljuvene mrěže kraljevske čaralice. Poslě Antonij ziviaše opet něko vrěme čestito i razumno. Medjutim umre mu žena Fulvia, a on se oženi za Oktaviu sestru druga si Oktaviana Augusta, živuć i sa ženom ovom i s bratom njezinim podugo u skladu i poštenju. Nu što je vražje ode prie poslě po vragu. Ostrvivši jednom na putne lěpote Kleopatrine, omrzne Antoniju do mala poštena i pametna žena Oktavia. On ju ostavi vrativši se u naručje egypatske svoje milostnice. To Oktaviana vrlo razljuti. Sabravši vojske koliko igda mogaše, pozove razkošnika na mejdan. Dockan se prenu Antonij, nu sasvim tim skupi do mala vojsku silniu nego što je imadiaše drug njegov. Sastanu se čete od oba ćesara na progorju aktičkom momak u momka, a bojne galije na moru u oči istog progorja brod u brod. Kostka bojna pane najprvo na more. Još se neprikloni sreća ni na ničju stranu, ali Kleopatra okrene brodove svoje pa uteče bez obzira put Egypta. Antonij vidivši gdě mu běga milostnica, pristane i on izza nje u

běgstvo nepomislivši da ostavlja na mejdanu i slavu i šibiku zlatnu — a ono još bez nevolje i za pronošenu jednu lěpotu. I tako održi Oktavian nenadano mejdan. Za godinu poslě sdvoji s mnogih nesgedah Antonij, pa se smaknu sám mačem svojim. Kleopatra nemogavši ljuvenom věštinom nadigrati Oktaviana, metne zmiju otrovnu na prsi, da ju ugrize, pa od ugriza i umre. — To se je sbilo několiko godinah prie nar. I. K.

17. *Nemrem*. *Nemrem*, *nemreš*, *nemre* kažu panonski Slovenci m. *nemorem*, *nemoreš*, *nemore* (nemogu, nemožeš, nemože).

18. Povod ovoj pěsni dala je u Vukovoj sbirci srbskih poslovicah (Cetinje 1836) strana 39. Tu Vuk pripověda evo šta: »Kulaš harambaša je bio u Bosni. Još u djetinstvu slušao sam pjesmu, kako su ga turski svatovi iz Podažeplja zatekli negdje u kući ranjena, pa ga uhvatili i poklonili někakvom Topal-paši; nu Topal-paša ga nije smijo pogubiti od njegova družtva od Kokara i Jezdimira, nego ga poslao bosanskom veziru, a on ga nabio na kolac«. — — Za one rěči turske, što jih ima u pěsni ovoj, molim te, da jih potražiš, ako jih već nepoznaš, u Vukovom rěčniku ili još bolje u prekrasnoj knjižici »Pogled u Bosnu«, a ono straga u slovaru rěčih turskih. — Ima kad nas gospode, što vrlo viču na rěči inostrane a najpače na turske, kažući da one grde krasan naš jezik. I ja rado priznajem, da bi vrlo dobro bilo, te bude jezik naš prost od tih rěčih kao i od svake druge pri-

měsi inostrane; i svagdě ću nastojati, da jim se pišući někako uklonim. Nu za veliku nevolju volim opet metnuti tudju a narodu poznatu rěč, nego kovati novu kakvu ili grliti město nje od drugih skovanu, koja se neslaže ni s duhom ni s licem jezika našeg. Evo šta ja o toj stvari sudim. Polag pameti moje negrde toliko jezik naš inostrane rěči, koliko ga grdi i upravo ubija inostrani način slaganja rěčih, metjući u slog naš rěči po zakonih inostranih ne samo protivnih zakonu i duhu, kojim misli i sbori prosti i nepokvaren naš čověk, nego li dapače protivnih istom zakonu zdrava mišljenja u obće. *Hic labor, hoc opus.* U slogu (štilu) budimo puriste strogi a ne u golih rěčih. Tu si mi uzmimo na um onu poslovicu: Golo slovo ubija, samo duh daje život.

(Dodatak)

ISTINA I ŠALA,

PĚSNI

OD

JAKOBA REŠETARA

s Cerovca.

I.

Svaka šala na polak istina.

Nar. poslovica.

Několiko rěčih o tom, kako je dodatak ovaj pao na konac ove knjige i u kakov je škripac tim zagazio spisatelj.

Beséda vàrlo dugačka o stvari vàrlo kratkoj.

Bilo je u četvrtak — ne borme! bilo je u petak. Došo sam baš od oběda. Kako znate iz škole, poslě oběda nije dobro sbiljnim se zabavljati stvarmi. Tako ni ja sad nisam htio ni pisati ni čitajući glavu si trěti, već ja otvorim drugu moju sobu, a u sobi staru něku škrinju, što sam ju nedavno dopremio iz zavěčaja. Trěba da znaš, dragi moj štioče! da sam ja u tu istu škrinju stàrpao silu božju kojekakvih i svakojakih knjigah i pisamah budući (ako se nevaram) još djak, pa tako ostavio do tog dana. Sad ja stanem prometati, vàditi iz te škrinje pismo po pismo, knjigu po knjigu, gledajuć korice i nenatiskane liste i čitajuć što sam našo gdě je bilo ondě napisano i načrčkano vlastnom mojom rukom, koju sam sad jedva više spoznao. Ako si ikad šta pisao u mladosti preko dužnosti svoje, to ćeš razumiti, kakvo prorazi divno ćutenje spisatelja, kad poslě tolikih proměnah, poslě tolikih godinah radosti i žalosti — vidi opet ono, što je napisao kad ga prviput natěrao nutàrnji někakav běs, da napiše rěči i redke bez da upravo znade zašto. Sàrdce mu

se razigra (neću da kažem) od radosti nego od neizvěstne někakve tuge. Čitajuć opet poslě tolikih godinah stvari te, sad mu tek upravo omile, i sve što su slabe, omile mu više nego išta, što je poslě napisao, makar bilo dostojno, da se zlatnim čekićem sakuje u zvězde. A znaš zašto su mu toli mile? Za to, jerbo je bio onda mladji i ludji, u cvětnih onih godinah zlatnih nadah, uznešenih željah i smělih naměrah. On gleda na nje i na blaženu dobu njihovog začetja, kao stara majka na grob prve svoje děce, koj brižna kiti zelenim cvětjem i natapljа toplimi suzami neizrečene tuge. Tako ti sad bude i meni pred škrinjom, gledajuć stara ta pisma, plod lude moje mladosti. Nabroje mi se na rovašu pameti svi světli i mračni dani one dobe. Preuze me někakva želja, te bi htio dati i za najmračnii dan mladosti najsvětlii sadašnjeg mog života. Zatim dojde težka tuga, i gotovo bi bio na glas zaplakao, da me tu u dobar čas nezateče stari prijatelj i věran drug one moje dobe *Jakob Rešetar s Cerovca*. Kao prenuvši izza sna, otarem si oči, razaberem se i viknem na njeg izza glasa:

»Šta ti li ovdě?«

»„Jesam brate!“« (odgovori mi on polag stare svoje flegme). Dragi moj štioče, ja ti sad neću ovdè razpravljat na tanko a redom dialogičkim išta i kako smo se nadalje spominjali, niti se ovdě ...radi okó tog; već ja odmah padam *in medias* izostavivši sentimentalne razgovore o prošan i sadašnjem.

»Jesi li mi opet šta donio?« (kažem ja, pošto bi on iz džepa tamnohrdjavog svog kaputa izvadio někakva pisma). »Nebi li bila opet za Kolo zaměrna kakva kritika?«

»‚A da!‘« (odgovori on). »‚Ima (kako čujem) u vas ljudih, što se ljute na me, zašto uvěk samo protresavam i odsude krojim gotovom njihovom poslu.

»Istina je, šta kažeš« (prihvatim ja opet) — »dapače oni navode i uzroke, govoreći, da je lahko prigovarati pogači, ali težko kupovati brašno i maslo, od koje se pravi pogača».

»‚To baš nisu prazne rěči‘« (odgovori opet on), — »‚i baš porad toga dao sam se i ja na pošao, kupovat brašno i maslo i od njega gradit pogačice-ili (da prosto govorim) napisao sam někakve sitnice u vezanom slogu, i evo jih danas iznosim najprvo pred tvoje lice. Čuo sam, gdě stoji u novinah da opet naměravaš izdati na světlo někakve pěsme. Govori svět o tvojih pěsmah da su mirne i krotke, za to su i knjige tvoje dobro gledane. S toga te molim i zaklinjem primi sad i moje pěsni pod tvoje krilo prikopčivši jih někako tvojoj knjizi — ma bilo i na koncu. Pa onda svět neka sudi kako mu drago, samo da su jednom na světlu.‘«

»Pa zar jih ti nemožeš sam izdati?« (prekinem mu ja rěč). »Ta to i ostali početnici čine!«

»‚E da!‘« (nastavi opet on). »‚Kamo sreće da sam početnik. Ali mene svět već pozna. Pa zar si već zaboravio šta sam pisao u Kolu, i šta svět

o tom govori. Pa sad ti pomisli, da ja to sám izdam pod golim svojim imenom! Ni hrdjavi vrag nebi kupio a kamo li živa koju ilirska duša, izuzamši možebiti koj prokšenac ili žedan osvete, koj bi kupio vragolije radi, da potraži pogrěške, pa da mi jih izbroji na prste u družtvo i djavolski da mi se naruga pred světom. Vidiš gdě sam na nevolji; pomozi mi. Ta smo stari prijatelji, i ostat ćemo do smrti (kako si malo prvo reko).'«

Tako ti on mene nagovoraše i (kako Němac kaže) za slabi bok uhvativši i nagovori. Ti dobro znaš, učeni moj štioče, kakve su se kod nas dosad gradile pésni. Krotke i bezazlene, te nebi od njih pošedila ni mačku dlačica a kamo li kosa u koje naše mudre glave. Pěvalo se (kako znaš) samo o ljubavi, o *crnih* — i (proměne radi) kadkad i o *modrih* očiuh; izvan toga o slozi i bratstvu, o ogništu i bojištu, a pri tom je ostala mirna krajna. »Zvekan« i podobne grěsne umotvorine nepadoše mi ni iz daleka na um. Zato já nesluteći nikakva zla, stvari mog prijatelja nepročitane metnem na svoj ormar, podam mu na to ruku i š njom (kako je u nas običaj) i poštenu svoju rèč. A tim on« s Bogom ostaj!« pa ode.

Nu da vidiš sad vraga!

Tomu bude (neznam više) ili drugi ili tretji dan. Ja pod večer někako medju devetim i dvanaestim satom došavši kući, stanem se razpravljati, i (kako običavam) prtiti na stolac uz krevet svakovrstne knjige i pisma, da legnuvši čitam. Pošto legnem stanem prebirati te stvari, i zaista

něšta čitati. Tu udarim najposlè i na pěsni mog prijatelja. Pročitam prvu. Bogme dělo pošteno, da mu prigovora neima. Pročitam i drugu. Ta je (istina) poněšto odviš dugačka (pomislim u sebi položivši rukopis na stolac). Nu nečineći rado krivicu razumu prijatelja mog, hvatim se opet rukopisa, te pročitam tu istu stvar po drugi — da i po tretji put. A sad (da vidiš) nalazim stoprv u njoj grěh, a grěh (za veliko moje čudo) od nemale važnosti, grěh težak pogibeljni slavnom imenu naroda. Stani samo pa slušaj zaglavak! On glasi: »A Slovenac?— nejma *ništa*«. Da! »Slovenac nejma *ništa*.« Krasnih mi rěčih! Pa kojemu da se Slovencu nebi zaměrila ta poruga? Ta su i Slovenci Slavjani t. j. Slave sini: narod savršen, da mu na světu druga neima. Pa se sad usudio někakav mažiknjiga, kojekakve mu izpočitavati nedostatke i napisati istim gusačjim perom: »A Slovenac nejma *ništa*«. Tko da se nerazljuti nad takvom nečuvenom smělostju? Zar neima već dovoljno inostranskih perah i ustah, koja koješta klevetju o nami, te mora sad ustat na našu slavu ista domaća krv i pamet? Tako mudrujući razljutim se kruto, i kao što jastreb pograbi noktima kokoš — ja oběručke pograbim sva ta pisma i već nadnesem nad svěću, da tu prěkim sudem spalim dužno i nedužno; nu — nu? — klonu mi opet ruke, čim mi pane na um, šta sam obećao. Evo ti me baš u škripcu? Gdě si sad, moja pameti? Šta da učiniš? Priložiš li pěsni te knjižici, uvrědit ćeš u narodu i malo i veliko, pa će ustat na te

kao ptice na sovu. Nametneš li, dat ćeš prijatelju povod do tužbe te on može razkazat po světu nečuveno věrolomstvo, pa će ista drobna děca, kad me god ugledou, na ulici vikati na me, da sam Bog zna šta ne. Lěpa je doista stvar, kad čověk sve dobro promisli i razmisli prvo nego li šta obeća. Sad sam si pomislio na prijatelja jednog, kojeg sam drugda žalio što je tako bojazljiv, te za svaku i najmanju stvar, koju ima učiniti, trěba više danah nego Bog stvarajući svět: tri dana promišljavanja za »bi li nebi li?« a opet tri za »kako bi?« Kako sam ti ga sad navidjao! Nije ti meni bilo više do směha i žaljenja drugih. Nu bilo kako mu drago. »Reko neporeko!« Makar od uvrědjena veličanstva někojih roda mog sakrivat se morao kao sova od pticah bělog dana, ja nakon odlučim priložiti knjizi ovoj pěsni svog prijatelja samo za poštenu rěč, jerbo sam tako obećao.

Ovdě sam progovorio samo za dvě. Za ostale me ni nepitaj, jerbo bi trěbalo možebiti i za nje (kó što se kaže kod nas) *okapanja*, za koje ovdě neima města. Zato ti je predajem onako a *neokopane*.

Tim bi mogo ovu i onako već dugačku besědu zaglaviti. Nu spominjam se, da sam prijatelju mom i mimo toga něšto obećao, a ono jest, dragi stioče! *priporučit ti ga u ljubav i prijateljstvo*. »E da!« (kazat ćeš ti, i do prilike još i to dostavit): »Pa koja ti, je bila nevolja priporučat čověka, kojega (kako si sam priznao) već i od-

prie poznaješ?« E dragi moj! Pitam ja tebe: nisi li možebit već i ti, kao dobar čověk, nevrědnom slugi svome, pustivši ga iz službe, dao priporučni list, ako je to zahtěvao, i sve što ti je možebiti ukrao zlatni sahat ili razbio dragocěnu čašu? Vidiš! za to ni meni nezaměravaj kao čověku, koj bi rad svakomu dobro. Izvan toga pomisli još i na to, da je on najvěrnii moj drug, najstarii prijatelj, s kojim sam drugovao već od malih noguh. I odkako ga pamtim, poznam ga već kao čověka od mira i dobrog vladanja. Ja ti ovdě (bez zaměre) samo jedan priměr navodim. Dok smo još zajedno školovali, ostali bi djaci staromu učitelju dosadjivali kojěkakvimi vragolijami: sad izza ledjah věšali mu na kolèr od haljine djavoliće od papira, sad mu metali u džep škatuljice od kartah pune zujećih muhah, a opet drugiput podložili bi noge od stolice lupanjami od orahah, te bi sve praskalo, kad bi uzlazio. Nu on — šta misliš — šta bi medjutim radio? Sědio bi u svom kutu mirno kao zid i (kako se pristoji dobromu učencu) ruke držao izpred sebe na klupu. I izvan škole poznavalo ga svako kao priměr od dobrote. Niti bi on igrao rižu, niti se kupao u vodi, jerbo nam je to bilo zabranjeno. Pa kako da ja sad u tako krasnog čověka nebi imao věre? Molim te: bi-li i ti sám mogo pomisliti da bi i on mogo doći na vražju nogu? Zaista ne. A sad? Vidio ga Bog!.....

Nu vrěme je, da jedanred zaista zaglavimo. Priporučam ti dakle još prvo priatelja mog (ka-

kav je takav je!)! Priporučam ti ga u ljubav i prijateljstvo. I sve što je poněšto zubat (někoji će kazat: i *neotesan*), opet je (věruj mi!) pošten čověk, iskren prijatelj i domorodac s dušom i tělom. Medjutim on je kakotako mlad, za to se možemo nadati te će se još s vrěmenom popravit dok mu ti oštri zubi izpanu. A toga se možemo već doskora dočekat, zašto polag sve te njegovo mladosti opazio sam pri poslědnjem našem razgovoru, da mu kroz kosu něšto udara nalik na srebrne niti — biljeg pribižavajuće se mudrosti —, dapače! činilo mi se, da mu pod lěvim brkom već i zub jedan klamitje. Nu kako bilo da bilo: vidit ćemo. Ako mi Bog dade sastavit u zdravlju i drugu knjigu, molit ću te, da opet predplatiš. U njoj ćeš naći i od njega do několiko komadah, koje mi je obećao na poslědnjem našem sastanku. Medjutim dok se to nesbude, čitaj ove pozorno. Čim su izašle na svět vlastina su više tvoja nego naša. Zato jih ti možeš suditi strogo. Tomu se ni mi neprotivimo, niti imamo pravo protivit se. Nego jedno te molimo! Ako ti se možebiti nebi dopao duh, kojim su nadahnute, nemoj misliti, da jih je nadahnulo opako srdce. Naměra spisateljeva bila je po srdcu dobra. Nu glavom grěšili su već isti Salomuni. Zato ti krojeć sud pomisli na to i reci: «Svi smo ljudi grěšni!«

PĚSNI.

Mlinari i mlatci.

Nar. pričica.

Bog i Petar (bio dan vrući)
Jednom putem svoim idući
Dojdoše kraj gumna,
Gdě baš mlatcem tustu puru
Metnu na stol i čuturu
Kmetica razumna.

Pomoz Bože, o družino!
Bog pečenku, hlěb i vino
Blagoslovio Vama!
Ter i mertuk lěp udělio,
Koliko god koj poželio,
Bilo mu srěd hrama!

Utrudismo, od uranka
Pa do pódne bez prestanka
Po kamenju hodė:
Dajte piti, već dosadi
Muka žedjce i crv gladi,
Ma bilo i vode!

Al da vidiš mlatce naše!
Za Boga ti nehajaše,
Nedaju im ništa;
Već putnike jadne bědne
Odtěraše gladne žedne
Cépi iz dvorišta.

Bog i Petar (bio dan vrući)
Jednom putem svoim idući
Dojdu pokraj mlina:
Na pragu se mlinar grije,
Kruhac jěde, vodu pije;
To mu je užina.

Pomoz Bože, o mlinaru!
Bog ti vodu, koru staru
Blagoslovio kruha!
Dao užinu někoč jaču,
Dao ti vina i pogaču,
Nikad mlinu suha!

Utrudismo, od uranka
Pa do pódne bez prestanka
Po kamenju hodè:
Daj der piti, već dosadi
Muka žedjce i crv gladi,
Ma bilo i vode.

To za Boga mlinar prima,
S praga stane, ide s njima
U svoju klět uzku;
Pa iz kuta sa police
Sname vina, šljivovice
I pečenu gusku.

Na čast vama, o putnici!
Deder gladi i žedjici
  Odolita time:
Lětine su došle hude,
Malo imam al nek bude
  Sve u božje ime.

Bog sa Petrom kod mlinara
Napije se vina stara,
  Naji mesa tusta;
Pa blagoslov reče sveti...
Mah iz mlina ter iz klěti
  Odu lěta pusta.

Od to doba, bratjo draga!
Kod mlinara svakog blaga
  Ima pune měre,
Čim se mlatcem bez ogleda
Ništ van sira, kruha neda
  Do zadnje večere. [1])

Traži a dat će ti.

Nar. pričica.

Bog i Petar putovaše
Po lěpome bělom světu,
Pa dojdoše k někom kmetu,
Što se baš »Hans Müller« zvaše:
Čini nam se od imena,
Bio je Němac od kolěna.

»Božja pomoć, gospodaru!
Već ti nama glad dotuži,
Deder nama čim posluži,
Hvalit ćema [2]) nå tvom daru.»
Němac muči i nesbori!
Već im čorbom mah podvori.

Putnici se nahraniše
Kod tog kmeta baš do sita:
»Šta sma dužna? (Bog upita)
Kaž' nama dug, makar više«.
Němac vikne: Daj mi kesu
Punu novác, pa ajd' k běsu!

Bog i Petar putovaše
  Po lěpome bělom světu,
  Pa dojdoše k někom kmetu,
Što se »Marco Rossi« zvaše:
  Čini nam se od imena,
  Bio je Latin [3]) od kōlěna.

»Božja pomoć, gospodaru!
  Već ti nama glad dotuži,
  Deder nama čim posluži,
Hvalit ćema na tvom daru.«
  Latin rekne: Gratamente![4])
  Dade sira i palente.

Putnici se nahraniše
  Kod Latina gostovita:
  »Šta sma dužna? (Bog upita)
Kaž' nama dug, makar više«.
  Taj nečeka druge dobe:
  Daj mi (reče) štacun robe.

Bog i Petar putovaše
Po lěpome bělom světu,
Pa dojdoše k někom kmetu,
Što se »Erdeg Ištvan« zvaše:
Čini nam se od imena,
Bio je Madžar od kolěna.

»Božja pomoć, gospodaru!
Već ti nama glad dotuži,
Deder nama čim posluži,
Hvalit ćema na tvom daru«.
Madžar vikne: Tešék b'ratom! [6])
Dajuć měrom obilatom.

Putnici se nahraniše
Kad Madžara ponosita:
»Šta sma dužna? (Bog upita)
Kaž nama dug, makar više.«
Madžar vikne: Daj mi žita,
Da bude mi hlěb i pita.

Bog i Petar putovaše
Po lěpome bělom světu,
Pa dojdoše k někom kmetu,
Što se »Matjaš Větar« zvaše:
Čini nam se od imena,
Bio Slovenac od koléna.

»Božja pomoć, gospodaru!
Već ti nama glad dotuži;
Deder nama čim posluži;
Hvalit ćema na tvom daru«.
A Slovenac klět otvori
Vinom, pitom mah podvori.

Putnici se nahraniše
Kod Slovenca darovita:
»Šta sma dužna? (Bog upita)
Kaž' nama dug, makar više«.
Al Slovenac duša čista
Kaže odmah: Bratjo ništa!

Od to doba (znajte) ima
  Němac kesu svagda punu,
  Latin robe u štacunu,
Holi Madžar s hambarima
  Žitom puna sva dvorišta,
  A Slovenac? — nejma *ništa.*

Lěpa gospodja.

Balada. 6)

Jedu, piju, duhan pale,
Plešu, tuku sve bez straha,
Malo stěne nerazvale
Smijući se: Hihi! haha!

Tvrdko sědne na kraj stola
I podboči stas svoj krupan,
Pa se i on hvati kola
Kunuć zdravo kano župan 7)

Nad vojakom krivověrcem,
Što svakoga psuje, peca,
Trikrat mahne šestopercem, —
Eto od njeg imaš zeca.

Nad pisarem, što kraj čaše
Těši srdce svoe prokleto,
Tri obruče s kesom smaše, —
Eto od njeg imaš pseto.

Nad krojača svrcne svrčak,
Cĕv pristavi do ustnice,
Cmoče, cmoče pa cio vrčak
Scmoče dobre šljivovice.

Čim natoči i prinikne,
Pĕne uzvriju i zašume:
»Što za vraga!« (skoči, vikne)
»Po šta ste vi došli, kume?«

Bjaše na dnu čaše djavo,
Pravi Nĕmac, hitra guja;
Skine klobuk, reče: Zdravo!
Vás ponizan kano kuja.

S čaše pade na tle oduran,
Pa izraste na hvat jačak:
Nosom sova, nogom puran,
A pandjama divji mačak.

»‚Zdravo, Tvàrdko! zdravo, kume!«
To rekavši k njemu stupa:
Šta tak čudno gledaš u me?
Ta na časti bjasmo skupa.

»,Nisi li mi ti u Risu[8])
Sve obećao duše svoje?
Za svědoka u zapisu
Tri najprva vraga stoje.

»,Nisam li te slušat mora',
A na tretje zime kraju
Ti si imao s ugovora
Doći u Rim na predaju.

»,Zapis dalje već neslužì,
Jer prošlo je sedam zima':
Vas se pakò na te tužì,
Što nemisliš već put Rima.

».Danas bit će konac lovu,
Kraj dosadnih tvojih psina':
Rim ti zovu krčmu ovu,
Ovd' nevalja plemenština.'«

Tvrdko hoće da kroz vrati
Ujde na taj *dictum acerbum:*
Za rukav ga vrag uhvati,
Kažuć: Gdě je *nobile verbum?* [9])

Kak će, Bog zna, svršit tu rěč?
  Več ga za vrat drži djavo;
  Ali Tvrdko pane u rěč,
  Pa se Bogme brani zdravo.

»Gledaj zapis, mâ sotono!
  Vidiš li ti šta je ôdje?
  Poslě lětah ovo ono,
  Kad i na me red već dodje;

»Imam pravo još tri puta
  Upregnut te u tri radnje
  A ti imaš dèla kruta
  Baš do točke svršit zadnje.

»Evo visi grb pod krovom —
  Slikovani konj na platnu:
  Podaj život konju ovom,
  Skuj na njega uzdu zlatnu.

»A od pěska bič mi spleti,
  Da ću imat čim ga tèrat;
  U lug sgradi dvor i klěti,
  Da ću imat gdě večerat.

»Od lubanjah budi sgrada,
Uzvišena baš vrh Kleka, [10])
Krov od židskih budi brada',
Makom pribit prek i preka.

»Evo svrdao měre dobre,
Pedanj dugi, a prst slabi;
Ti klinacah takvih, pobre,
Tri u svako zrnce zabij. —«

Mah se djavo posla prime:
Konja stvori, krmi, poji,
I bič splete u to ime,
Glè na službu sve već stoji.

Tvrdko uzjaše, na konju se
Skokom vrti okó plotov;
Stupa, kasa, těra kljuse;
Dok dospije — dvor je gotov.

»Brate vraže! to je pravo,
Al druge nis' još sgotovio:
Skupaj se ti ovdě zdravo;
Vodu pop je blagoslovio.«

Vrag se grči i kostreči,
Něki běs ga peče, bode:
Al gosine to su rěči, 11)
Po vrat dukne na srěd vode.

Nu izleti mah kó s praće
Tresući se kó trepola:
»,*Moj si* (reče), jer tko nać će
Gorju kupelj za djavola? —'«

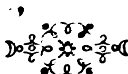
»Jošte jednu! vidit ćemo
Kolko uzmože car paklenski:
Gledaj onud ide sěmo
Moja ljuba, angjeo ženski.

»Ja ću služit Belzebuba,
I podnosit tvoje trude,
A medju tim moja ljuba
Nek kó s mužem s tobom bude.

»Prisegni joj noć i danak
Službu, ljubav punu vatre,
Ako i jedan slomiš članak,
Pogodba se mah nek satre.«

Evo vraga! vàs naprěda.
Kad smotri ta staru šljuku.
Kan da sluša, kan da gleda,
Uzmičući traži kuku.

I dok Tvrdko priporuča,
Brani vrata, kioh se latio,
Vrag kroz lukoju prasne ključa,
Pa se danas još nij vratio.

Platja lakomosti.[17])

Pred manastir svaki petak
I svak drugi postni svetak
Morem smudja dva dojdosta —
Za korizmu bogme dosta

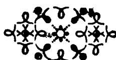
Jednog djaci tu ulove,
I za oběd prigotove,
A za pleme drugi osta —
Za korizmu bogme dosta.

Taj uza se dojduć petak
I najbližnji postni svetak
Svog dovede opet gosta —
Za korizmu bogme dosta.

Jednog opet tu ulove,
I za oběd prigotove,
A za pleme drugi osta —
Za korizmu bogme dosta.

Al ih jednom djavo srěte,
Pa něki djak, ludo děte,
Oba zaklà zarad posta —
Za korizmu bogme dosta.

Sad da vidiš, brate, vraga!
Od tog časa něbi traga
Već nijednom od tih gosta' —
Za korizmu bogme dosta.

Kralj Matiaš, [13]

Kralj Matijaš s dvanajst drugah
Brodi k grobu Isukrsta;
Pa ga uprav nasrěd mora
Zakvačila bura čvrsta.

Veli župan Vidoslavski:
Mač moj znade dobro mlatit,
Al je bogme težko s morem,
Jer ga nij moć gdě dohvatit.

A Hvaletin junak veli:
A ja s guslam' vladam umno;
Al je mučan posó ovdě,
Jer neslušа more šumno.

Družbi sbori vitez Dragoš,
Srdce krotko kan u ovce:
Meni nij baš stalo do me,
Neg mi j' stalo do ljubovce.

U to pisne vrli Ratko,
Baš kroz zube kunuć zdravo:
Da sam samo ja na suhu,
Makar sve vas uzô djavo

A vladika Bogdan moli,
Motreć more neraztopno:
Ja sam, spase, tvoj delija,
Ah pomoz mi sad na kopno!

A Vragutin zlo proklinja:
Vladaoci moćna pakla!
Držte ladju, da bude se
Sad někako još izmakla.

Tu promrmlja mudri Pučko:
Mnogim kazah, kud je cesta,
Al u mora kan u gluha
Dobar savět nejma města.

Al si misli starac Bělko:
Ja sam jurve star hrvoja,
Zato bogme žudim željno
Steć na suhu grob pokoja.

Tim uzklikne star Veselko:
Vrag nas zani u tu stranu,
Ja sam učan dobru vinu,
A ne lokat vodu slanu.

Stane sitno udarati
Uz tamburu junak Blagoj:
Ah da mi se stvorit ticom,
Odkrilio bi se k dragoj.

A Bratuša šaljno reče:
Ah doista zle odluke,
Već bi volio, da ja jědem,
Neg da mene jědu — štuke.

Nakon Bračko mirno kaže:
Šta ti prudi jao i tuga?
Ako moraš danas poći,
Nećeš poći baš bez druga.

Kralj Matijaš nemudruje,
Neg gledajuć na sve strane,
Brod krmani mudrom rukòm,
Dokle bura neprestane.

Grlica. [14])

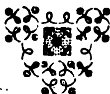
Prve godine

U Svetinje crkvi ide Reza
Još na tašte na veliki petak;
Zeleni se vrba, bukva, breza,
Tice poju, jer po kalendaru
Njihvôm bjaše baš veliki svetak;
Tim u šumi a na hrastu staru
Zagukne i nesrětna grlica.
Reza čuje, vikne: »Ah grlica!«
I tri suze panu joj po krilu.
Bože dragi, kolku nejma silu
Nad děvojkom takva mala tica!

Druge godine.

Stoji kuća, a pred kućom Reza
U kolěvci pojuć čedo ljulja:
Zeleni se opet bukva, breza,
Kroz dubravu i gustu šikaru
Što se ori sladjanih slavulja';

Tim u šumi a na hrastu staru
Zagukne i nesrětna grlica.
Reza čuje, vikne: »Ah grlica!«
I tri suze kapnu joj po krilu
Bože dragi, kolku nejma silu
Nad děvojkom takva mala tica!

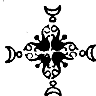

Jašac.

Basna polag Modrinjaka. 15)

Tomu još nij davno, ludo momče s paše
Naglim skokom kljuse po ćesti dojaše,
Da zviždahu větrom i grive i rep,
Izpod pločah letje prah, kamen i crěp.
Tako štropotjući tja u grad dotèra,
Veselo zahuče spram svakog pendžera.
Na ulicu brže sakupe se ljudi,
Svako dete zine i jašcu se čudi;
Trgne se izza sna i baka pijana,
Kad čuje gdě ovaj projaši katana,
Uplašena viče: O gospodo moja!
Vidite svet Gjure gdě jaši pozoja:
Bez uzde, ostrugah, bez sedla, capraga
Po zraku ga těra ko ljutoga vraga.
Još u rěči biaše, a kljuse posrne,
Momak naš ti trèsne poduž zemlje crne;
I kako tu leži raztegnut kó žaba,
Smije mu se svako, ista pjana baba.

Što si ti uzjahao na tu bedeviju,
Naticajući se za dikom i slavom
Paz' da isto nebo neprolomiš glavom!
Paz' da neposrneš, neukineš šiju!
Paz' da ti se babe i děca nesmiju:

SONETI.

1.

Strěle Apolonove.

Pošto narod od Achajskih krajah
  Apolona pod Trojom uvrědi,
  On rukovět oštrih strěl' naredi,
I ugodi u jed svojih vajah.
Naperi jih u tabor Achajah,
  I pridruži svakoj pomoć blědi,
  Te mah Grci padahu u bědi —
Kó pod mrtvu jesen lištje gajah.

Čujte Boga Delijanskog vrazi!
  Zašt' grdite sluge mu pobožne,
  Kolo, vrělo, děve njegvih hramah?
Čuvajte se, da koj nenagazi;
  Jer on podá od sile svemožne
  Pun nam tuljac strělah — epigramah.

2.

Hesperidke. [17])

Lěpotici jednoj.

Na otoku divnom pram zapadu
Biaše ograd [18]), u njem tri děvice,
Što čuvahu zlatne jabučice,
Kó što seke sád taj čuvat znadu.
Mnogi junak, stignuv k tom ogradu,
Smělost plati glavom nemilice,
Dok ti Atlas i Hrelj varalice
Tih jabukah někak neukradu.

Krasna seko! Arethuso moja
U tebe je jabuka zlatjena —
Srěd mladosti rajske perivoja.
Al ju čuvaj, čuvao te Leljo!
Da ostane skora i rumena,
Dok nedodje sudjenik — tvoj Hreljo.

2.

Ruži carici.

Drago ti je gledat roj lepira',
  Kad prolětjem po vrtlih se druže,
  I tu cvětje najkrasnije kruže,
Šarim krilma igrajuć bez mira.

  Ali na njih vrtljari se tuže,
Těrajuć ih s cvětja bez obzira,
Ili koljuć srěd nestašnog pira,
  Da obrane čistost mlade ruže.

Prva ružo mojeg perivoja!
Kruže tebe lepiri bez broja,
  Tražeć krunit rajsko tvoje cvětje.

O da běs ih odnio bez traga!
A najprvo malog onog vraga,
  Što u svaki perivoj doletje!

4.

Prijatelju i drugu N. B.

Biaše (kažu) u bana Momčila [20])
Dobar konjic još danas na slavi,
Koj iz běde svake ga izbavi;
Zašto u tog konja biahu krila.

Al ga jednom žena prevarila:
Ban na mejdan ode i zaglavi;
Jer pod kolan nevěrnica savi
Dobru konju čudnovata krila.

Krilat konjic u tebe j', viteže!
Al nevidiš gdě baba Smiljana
Pod kolan mu lahka krila veže.
Těraj babu za vragom, moj brate!
Konjic će ti trěbat za mejdana,
Jer glě Żure već tržu mač na te. [21])

Tri sitne sitnice.[22])

1. *Nemirni susědi.*

Neizlazim s pomnę brige,
Neuzpěva ipak radnja;
Otvorena j' stranka knjige,
Al daleko još je zadnja.

Sad mi slavulj neda mira,
Sad prolazeć pastir svira,
A sad oči od susědke
Metju pomnji môj zâpletke.

2. *Pošten nauk.*

Ti si lěti traži momu,
S kom u ljubav kaniš doći:
Prikladni su k poslu tomu
Dugi danci, tople noći.

A po zimi s momom mora
Savez biti sasvim gotov;
Jer je strašan mraz van dvora,
Ima sněga pokraj plotov.

3. *Šilo za ognjilo.*

Moma.

Gdě god tebi noge stoje,
To ti pogled u me ljepiš:
Pazi dobro oči svoje,
Da mi ludo neoslěpiš.

Momak.

Makar prošla već daleko,
Obzireš se još i diviš:
Pazi na se, draga seko!
Da si vrata neizkriviš.

Čestitka
Miška Jurišica,
raznositelja nar. novinah na svrsi g. 1842.

Pěsma ad libitum za jedan mužki il ženski glas, sa sprovadjanjem zveke od škudah i cvancikah. NB. I cekini su za taj posó prikladni.

Što j' god lětos svět uradio,
Il palače nove sgradio,
Il pokrpao stare plote, —
Bio li mraz il sunce vruće,
O gospodo, k Vam u kuće
Svake srěde i subote
O tom brzi glas donosih,
Nit za děnar ikad prosih —
Ja Miško Jurišić.

Do kraja je već godina,
Ś njom poslědnji broj novina'.
Bog Vam dao, što vam trěba',
Dobru čeljad i kućicu,

Čuvao svaku hiljadicu,
K tom i zdravlje darak neba;
To i svaku drugu srěću
Uštim Vami svakdan veću —
Ja Miško Jurišić.

Pa i vi se ogledajte
Od vaše mi srěće dajte!
Meni trěba bogme kaput
Ter i novi pár cipeljah,
Pa ću opet po neděljah
Dolaziti rado dvaput
(Ako drago bude Vami)
S veselimi novinami —
Ja Miško Jurišić.

IZJASNJENJE.

---

1. Kod nas na Malom Štajeru * mlatci služe (što no kažu) za *mertik* (merluk), a ono po svaki 11. ili 12. vagan od svega što namlate. Medjutim daje jim se jělo podosta kukavno, pivo ili same vode ili kadkad kiselice kakve, kruškovice, jabučnice ili zavrělice, gdě se u kući, sprama njih puno bolje hrane svi drugi poljski težaci n. p. orači, kopači, žetaoci itd. Nu kad domlate, daje jim domaćica čestitu čast gotovo kao pir; a čast tu zovu *domlatki*. (Taj isti običaj ima i kod ostalih Slavjanah barem — po koliko ja znam — kod Poljakah). — Usuprot tomu nose bake mlinarom (vodeničarom) kojekakvih mitah, da jim što bàrže samelju, a ono po najviše rakije, vina, zaběli, lana itd. — Pričica pěsme ove poznata je po sviuh gornjih stranah (čuo sam ju kod kuće, u Kranjskoj i pod istim starim Dobračem). Sva je prilika te će bit i kod ostalih Slavjanah.

* Onako zovu Slovenci (Wenden) svu onu stranu Štajera, u kojoj se slovenski govori. —

2. *Hvalit ćema* m. *hvalit ćemo* (*mi dva*): dvobroj, koj se upotrěbljava kod većine kajkavacah (barem u sviuh gornjih stranah) a ono kod sviuh glagoljah, vreměnah, načinah i brojnikah isto onako u rečih samostavnih kao i pridavnih i městoimenih (pronomina). Zato te molim, dragi moj stioče! da te nesmeta, kad se gděkad i poslě sastaneš s timi dvobrojnimi formami n. p. *šta sma dužna?* m. *šta smo* (*midva*) *dužni?* ili: *dojdosta* m. (*oni dva*) *dojdoše*; jerbo znaš da u tom stoji bogatost naših formah. I budi barem dozvoljeno nami, što smo dvobrojniku naučni od kuće, da se njime služimo i sve ako i drugovi naši iz dolnjih i zapadnih stranah neimaju volje uvoditi ga u književni život. Svaka pokrajina i u jeziku kao i u ostalom životu ima razlikih krasnih svojih vlastitostih, kojimi trěba da se ponosi a kamoli da se njimi nestidi. Ovo biva i kod drugih izobraženih narodah, najpače kod Němacah. Tu n. p. Saksonski pisalac poněšto drugčě piše, primajući někoje vlastitosti svog narěčja u pero svoje, nego što piše drug njegov iz Švabske (*in stricto sensu*) ili iz Pruske ili Austrie, koji opet primaju u pismo vlastitosti svojeg domaćeg narěčja. A to je i pravo i zdravo, jerbo način taj pridaje razliki kolorit i skorotu obrazu književnosti, najpače u struci poesie. Pa ako je to lěpo i probitačno za druge, pa zašto da nebi bilo isto onako i kod nas i za nas.

3. Kod nas (na Malom Štajeru) štacunare (dućandžije) zovu *Latine*, a ono valja porad toga,

što su prvi u nas zaveli trgovinu Latini (Taljani *) ili barem onaj način, kojim se u sadašnje vrěme těra po dućanih. I ovo sluti na istinu mog miněnja, da se u nas dućan zove *štacun* (tal. *staggione*). I doista ima i dan danas kod nas mnoge trgovačke porodice, što nose imena taljanska, n. p. *Cantili*, *Fabiani*, *Spizzi*, *Tomasi*, *Tossi* i mnogi drugi. **

4. *Gratamente* (?) (tal.): s drage volje.

5. *Tešek barátom* (magj.): izvoli brate moj!

6. Naslědovanje *Mickievičeve* ballade »Pani Twardowska.«

7. *Župani* bili su u staro vrěme kod našeg naroda veliki dostojnici (gotovo nezavisni vladari). Porphyrogenita kaže da je Hrvatska bila razděljena na županije. Poslě kako se Hrvatska uzdigne na čast kraljevstva, padne to ime sve dublje, tako da se malo kada u pismih više spominje, nego se govori više za bane i knjezove. Madžari dosavši u bližnji savez s narodom našim uzmu od njega župane (išpane) u smislu poglavicah od jednog kotara (district) po lat. *comites*. Kako se skoro probudi opet u nas život narodni s nastojanjem, da se uzdigne jezik nar. na stu-

* Taljane, koji dolaze iz Italie k nam kao zanatlije ili prodavajući od kuće do kuće koješta, zovemo Lahe (Vlahe), kao i svi zapadni Slavljani, Česi i Poljaci. Od tog dolaze i mnoga městna imena n. p. Laško (Tüffer), Laška gorica (Görz) itd.

** Zagrebački dućandžija Scoppini nije rodom Taljan nego Kraujac, a ono iz Ribnice (Reifnitz) pa se zove od kuće Skopin te mu se stopram ovdě klassiciralo ime. —

panj javnog službenog, počimali smo nazivat u državnom smislu *comites* »*župane*« n. p. *supremos comites* »*vrhovne župane*«; *vice comites* »*podžupane*«. Nu ime *župan* poznato je još i kod naroda u gornjih stranah. Tu je župan dostojanstvo pučko (něm. *Amtmann*). Ljude te gospoština (Herrschaft) izabire izmedjn puka. Njih ide služba, procěnjivati zemlju, koju tko prodaje drugomu ili kad umre gospodar njezin ostavljajuć ju rodbini svojoj, od čega vadi gospoština *desetinu* (Laudemium). U onih gospoštinah u kojih se nisu još odkupili poddajnici od *robote* (tlake, kuluka), županov je posó, da těra narod na *robotu*, šta on čini ponajviše bez ikakvog pomilovanja (kao što su to skoro činili u Hrvatskoj tako zvani *dvorski ili špani* [t. j. župani]).

8. *Ris* zove se u gornjih stranah město, na koje ide čověk zaklinjati djavola, kad hoće da mu donese novacah, ili tajnu kakvu da mu kaže. Tko ide u *Ris*, trèba da se spremi pod noć u šumu ili špilju kakvu i tu dočeka pónoćno doba načinivši okó sebe štapom kolo ili krug (Kreis). Kad će pónoć te udari već dvanaest satih, pojavi se djavo u raznih prilikah, to kao gorući krmak a to kao lav ili zmaj sipajući vatru. Tu čověk moj nesmie ni pisnuti, ni za dlaku prekoračiti *ris* (krug štapom načinjen) dok neiztuče jedan sat po pònoći, drugčě zlo po njega da gore bit nemože (djavó bi ga odmah poveo sa sobom u pakó). Nu koj tu ostane stalan i nepomičan do preko pónoći, tomu donese novacah, koliko se

čověku uzhtije, ili čega mu drago. — Poznavao sam ljude, što su bili (kazivaše mi) u risu. Oni bi mi pripovědali stvari, od kojih bi mi se (budući još děčak neuk) ježila koža.

9. *Nobile verbum.* U staro doba bilo je plemstvo poljsko (*szlachta polska*) pošteno i čestito. Tu nebi trěbalo nikakvih pismenih ugoverah ili pogodbah. Kad bi poljski plemić štagod obećao na svoju plemenitu rěč (nobile verbum) to bi bilo tvrdje od svake pismene pogodbe, i ako bi tko zahtěvao od njega pismenu svědočbu, bi se on vrlo razljutio govoreći: *Jam szlachcic!* (ja sam plemić). I u ono je vrěme značila rěč »plemić« čověka poštena t. j. plemenita ne samo po imenu nego i po srdcu. Nu najprvo izopačiše se velikaši (tako zvani *palatini*, *voivode*, *staroste* i drugi ostali dostojnici i dvorani), te povukoše u propast duševnu za sobom i prosto plemstvo. A prvi jih nad ponor taj nadvedoše pojedini velikaši, koji da podignu sebe ili čitavu svoju porodicu na više gospodstvo ili dostojanstvo, stadoše prosto plemstvo ili podkupljivati novci ili laskati mu, zabijajuć mu u mozag, da je svaki i najsiromašnii plemić tobože kolikogod i prvi vojvoda, i da njegova rěč baš onoliko valja koliko palatinova. I tako se namami prosto plemstvo (szlachta zagonowa) prviput u državne sabore i ostale javne skupštine. Vidivši to ostali velikaši, što su tu od tolike tělesne sile propali, stanu bogme i oni pod svoj barjak kupiti susědnu svoju *szlachtu*, i dovoditi ju uza se u sa-

bore. **I tako se htió nehtio** ***szlachcic*** **ustrmo-**glavi u vir političkih zapletakah, stane zanemarati svoju kuću, priučati se na politisiranje, snivajuć o někakvom gospodstvu. Tu propade njegvo poštenje malo po malo u najdublje blato. On bi prodavao svoju rěč svakomu, koj bi ga podkupio novci ili počastio, za nevolju višeputah i za *kieliszek vódki*. A to se najjasnie vidilo u njih, izbirajući si kralja. gdě nemogući se pogoditi, koj da izmedju njih bude kralj, volili bi na poslědku kojega mu drago nevěštog tudjěg knježevića (prince) preko njih da se popne na prestó poljski, nego li domaćeg kojeg poštenog vojvodu ili drugog velikaša, koj bi bio poznavao narod i potrěbštine njegove i ljubio domovinu svoju. Tko neće brata za brata, hoće tudjinu za gospodara. Ta izopačena pohlěpa plemstva poljskog za gospodovanjem i nenavist izmedju sebe otvori inostrancem u Poljsku vrata na stožer. Evo štioče moj dragi, kakvim ti načinom propade poštena rěč (nobile verbum) plemića poljskog a š njom i ustav, budući osnovan na plemstvo (*per exellentiam* zvano *narod poljski*). — Ono isto načelo ustava i uredbah, što je bilo někada u Poljskoj, vlada dan danas još i u Ugrskoj i u sdruženih kraljevinah. I tu je samo plemić gospodar državni. Nu na čast gospodarstvo plemiću, dok je plemenit u svakom smislu, po imenu, umu i srdcu. I doista takav ti je bio u staro vrěme plemić hrvatski a ono i doskora. »To mi veruj, sinko moj! *na poštenu moju rěč*« (kazivao bi stari hrvatski plemić), a

rěč ta valjala bi koliko da' je dao od sebe pismo od sto pečatah. Tako ti je bilo onda. Ljudi su bili još istina prosti, nepismeni, nerazmazani ni oděćom ni ničem. Odeća njihova bila je koliko od svakog čověka od ostalog naroda. Prost bio je onda plemić hrvatski, nu pošten, čist, stalan, pripravan svaki čas platiti dug domovini, ako je trěbovala, i *glavom*. Nije se onda nitko nadtrkivao za službami i gospodstvom. Nije li bilo to zlatno vrěme? »Da Bogme«, kaže prijateljica moja, starica od osamdeset godinah, prolivajuć suze od očiuh: »Krasno ti je bilo onda, sinko moj! Mi sve gospe bile smo jednake, koliko jednoj do božića toliko i drugoj. A to ti je bilo porad toga, jerbo smo sve znale, da smo korěnite Horvatice, a ništa drugo. Nu sada hoćemo da budemo něšta drugo, nego na što nas je stvorio Bog. A odtuda ti dolazi gizdost, oholost i drugo kojekakvo gospodstvo. Ah tomu ti onda nije bilo ni traga ni glasa«..... I tu ti mi sad stane pripovědati kao s brojanice sve dražesti onog njezinog věka. A kako je sada? pitaš me, dragi moj stioče! O to ti sam dobro znaš; ako li neznaš, a ono još bolje za te. Neprolěva badava suzah od očiuh stara moja prijateljica s dolnjeg grada. O Bože moj milostivi! pomiluj nas i spasi domovinu!

10. ***Klek***. Glavicah, što se zovu Klek, ima puno u domovini našoj i u gornjih i u zapadnih stranah. Divna je stvar, te svagdě okó njih narod pripověda, da se na njih u noćno doba sastaju

věštice dolětjući tamo s dalekih stranah jašući metle. Dosavši tamo (kažu) da se uhvate u kolo věštičko te se poslě časte i miluju s djavoli. A taj njihov sabor traje, dok prvi pětli nezapoju, pa onda kud koja a svaka svojoj kući. Imam stari jedan rukopis od g. 1711. sadržavajući zaglavni izpit dviuh věšticah kranjskih. Tu ima po tanki opis i razlog tih sastanakah, vražjih milovanjah i častih polag izpověsti istih obtuženicah. Znamenit nu strašan dokumenat tmine onih vrémenah i slěposti njihove pravice! . . . Nu da se vratimo opet na naš *Klek* (da bogme kao pošteni ljudi, koji s věšticami neće posla da imadu). *Klek* jedan, a ono za nas najprvi ima u Ogulinskoj regimenti, i ti ga, pobratime moj! svaki čas možeš viděti, ako imas srěću živěti u Zagrebu, pa ako se popneš na južno šetalište, pa pogledneš put Primorja (*nota bene* ako imaš i zdrave bistre oči, a nad tobom vedro nebo). Što je u nas Klek, to je u Poljakah *Lysa góra* *, na kojoj se sastaju (kažu) poljske věštice.

11. *Al gosine to su rěči*. Mickievicz kaže puno lěpo: *Lecz pan każe, sługa musi*. Nu ja zasada to nikako nisam mogo bolje prevesti.

12. Pěsmu tu čitao sam u někakvom němačkom pěsniku, nu poslě mi nije nikako moglo past na pamet, u kojoj sam ju knjizi čitao. Nu budući mi sasvim tim stalo do toga, da ju

* Lysa góra znači naški Plěšivica (a takvih imenah od glavicah i gorah ima puno kod nas).

prevedem na našķi, preveo sam ju za nevolju onako iz glave kako sam do prilike mislio, da će biti bolje. Ti, učeni moj stioče, sukobit ćeš se š njom (po svoj prilici) do koje vrěme, šetajući se po prostranih dubravah poesie teutonske Ti ćeš viděti njezin tanki stas, sakriven pod dugačku bělu i zlatem izvezenu svitu; viděti ćeš njezinu okruglu ručicu, a ono skoro i zdravo lice, i modre oči i dugačke svilene pramove, a srdce tvoje razigrat će se za tom plavokosom Germankom, pa će sasvim zaboravit na prostodušnu moju kćercu. Jedino se nadam, te će mi ju moći sačuvat u sárdcu i pameti tvojoj poznati i omiljeni glas njezinih ustiuh. Ako ni to, a jadnu si ju!

»Kukati će kano kukavica,
Previjati kano lastavica,
Uzdisati kano udovica,
A plakati kano i děvojka.«

12. Naslědovanje Uhlandove ballade »Kaiser Karls Meerfart.« Ja sam město njega metnuo »kralja Matjaša«, i nadam se da se tim tebi nisam zaměrio, budući u gornjih naših stranah »Kralj Matjaš« na tolikoj je slavi u pričicah naroda, koliko kod Francuzah *Charlemagne* (zvan u španjolskih nar. romancah *el emperador Don Carlos*).

14. *Grlice.* Sad ću, dragi moj stioče! kazati něšta, šta u mom rodnom kraju znadu sve bake, a najpače děvojke, što su već za udaju, a ti po svoj prilici dosad još neznaš. (Ni ja nebi znao

do danas, da me po srěći nisu bake one *zibale* i njihale, a ja da se nisam š njimi prijateljio, slušajući kojekakve njihove razgovore.) Tu se najme priča i kazuje, da će ona děvojka, (što no ondě kažu) *zibati* do godine (a ono prvo nego je došla pod věnac), koja je u prolětje prviput čula na tašte grlicu. Za to se kod nas děvojke i neposte rado u prolětje, nego metju svako jutro, kako urane, po zalogaj hlěba u usta, dok nečuju grlice. U kakvu može nesrěću ugreznuti krasna seka, što to činiti propusti, vidět ćeš, dragi moj štioče! čitajući pěsmu ovu. —

15. Sad, dragi moj pobratime! pripověđat ću ti za něšto što po svoj prilici ni ti ni babe mog zavičaja neznadu. Kazat ću ti něšto o *Modrinjaku* i věku njegovom. Lažeš, sinko! (kazat će stara Prep. *mejašica* pokojnog mog otca). Bogme lažeš; ja znam dobro Modrinjaka. Poznavala sam ga, dok je kaplanovao kod sv. Tomaša. Bio to čověk prekrasan. Rado bi u našu kuću dolazio, a osobito rado vidjao na stolu *krapce* i *gibanice*. Kad bi on šta takvog zagledao, odmah bi me uhvatio pod pazuhe, zahuknuo, pa udri na okolo. Pokojna moja mamica (Bog jim daj duši dobro!) mahala bi rukom kazivajući: »*Za pet ran božjih, kaj dělaju? Post je, pa plešeju?*« »,O predraga mati! (odgovorio bi M. na to) post nepost, Bog nije nikomu odlučio vrěme, kad da bude veseo a kad opet da se žalosti. Nego mi se veselimo kad nam je do veselja, a žalost i tuga onako nam dolazi svaki put prerano i u

sao čas. A zašto dakle da se još sihimo na nju.“« Mati moja bi na to opet samo mahnula rukom nasměšivši se, a mi opet na okrug kao pomamni.. A i poslě bila sam na dobro s Modrinjakom, kad je bio za župnika pri sv. Miklašu. Predragi gospodine! odmah kako sam se provukla s kumom mojom Polj...... kom kroz vrata, a on nama skočio na susrět pa nas ogrlio kao da će odmah s nama pred oltar, pa nas tu obě privěnčat za se. .... Aa Bogme dobro sam poznala Modrinjaka. Pa kako nebi? *Vurvala* (njihala) sam ga kao děte maleno, a poslě bila mu i na sprovodu.« Tako ti klimajući glavom kaže, dragi moj štioče! u Srědištu najstaria žena. To isto će posvědočiti, ako se uzište, do sto ženah Srědištankah, a opet po drugih sto iz okoliša. A tko će proti tolikoj vojsci? Ja dakle s ove strane skidam kapu. Nu da sasvim neostanem na laži, šta bi mi kao prijatelju istine do duše mučno bilo, progovorit ću něšta o duhu i životu onog vrěmena, u kojem je on dihao i živio. A tu znam da će mi se poklonit sve žene i bake od Srědišta i njegovog okoliša.

Na početku t. věka razvedrilo se je nebo nad rodnom bratjom u gornjih stranah naše domovine (najpače medju Murom i Dravom), i uzniklo cvětje slovenskó na polju duševnom. Tu se je skupila u tabor jedan (bez dogovora) sva mladež uznešena za krasno, dobro i krěpostno. I mladež ta bi smatrala ostale toboże slobodnomisleće Slovence, ponoseće se s někakvim světoobćanstvom

(kosmopolitismom) kao někakve němačke slobodnjake, koreći ih materialistima, koji dobro naroda podlažu koristi svojoj posebnoj. Vrědno je, da tu napomenemo prve glave onih vitežkih slovenskih uznešenikah. U Kranjskoj bio je na čelu *Valentin Vodnik* (prvi pěsnik korutanske grane onog věka), do njega *Japel, Kumerdej* idr.; u Koruškoj *Gutsman* i učenac njegov (nadkriljujuć učitelja i srdcem i umom) *Ur. Jarnik* (umro kao župnik Blatogradski g. 1844); a u Štajeru *Primic* (prof. slov. u Gradcu), *Šmigoc* (spisatelj slovnice slov.), *Narat* (pisalac rěčnika, utopio se u Dravi), pobratim i drug njegov *M. Jaklin* (sada dekan u Ljutoměru), *Popović* (umro u Beču kao prof. něm. jezika), *Kosi* (sada župnik u Lěskovcih), *Cvětko* (sada okružni župnik u Optuju), *Perger* (iztraživalac slov. starine, umro g. 1840), *K. Kvas* (sada prof. slovenštine u Gradcu), *Ant. Krempl* (sada župnik kod Malenedle) i *Modrinjak*. Od sviuh ovih glavah živu još jedino s tělom i duhom *Cvětko, Jaklin* i *Ant. Krempl*. Izmedju sviuh opet živi i s duhom i perom dělujući i danas *A. Krempl*, koj ni u starie godine svoje nije izgubio nit iskricu od svoje prve mladjenačke vatre. Slava mu! — Nu da se vratimo opet u onaj věk i na *Modriniaka* kao representanta idee slavljanstva na Malom Štajeru. *Modriniak* bio je onda prvi pěsnik slovenski grane panonske, kao što sta bila na grani korutanskoj *Vodnik i Jarnik*. Rodio se u Dravskom Središtu (Polsterau), učio gymnasialne škole u Varaždinu,

a mudroljubje bogoslovje u Gradcu Ljudi, što su ga poznavali, hvale ga kao čověka umnostna, učena, ugodna i poštena (i župljani njegovi spominju ga i dan danas rado kao svog dobročinca). Proti koncu svojih godinah, nerado gledan od poglavarah svojih porad někojih stvarih, u koje se slobodan taj um nije mogo skučiti, zanemari se sasvim pijući preko mère, da u pitju zaboravi tuge i žalosti svoje, i tako umre pod jesen g. 1827 u sv. Miklašu (u Ljutomèrskih goricah) kao župnik onděšnji. Kako se dočuje glas u grad, da je umro M., pošlju odmah čověka pisara (kako se hoće po zakonu) da popiše sve stvari ostavljene po njemu. Kako taj čověk (zvao se *nota bene* M—rić) dopre i do pisarnice njegove, a on tu svako pismo, na kojem je vidio slova slovenska, podera, pa onako poderano baci kroz pozor u dvorište medju směti. I tako ti propade većina dělah Modrinjakovih. Da je bio pisar taj po srěći drugog naroda, nebrojeno bi se moglo bilo blago sačuvati od propasti; jerbo bi težko onako běsno i pomamno bio postupao. Na veliku je srěću prie toga omarskog gospodarstva bratić njegov *Lovro Modrinjak* poneo sa sobom knjižicu jednu pěsamah strica svog u kuću. I evo ti sve što je preostalo od vile Modrinjakove. Ja sam one stvari prepisao za se, i sudim da sū ežeženo zlato, pravi ures poesie slavljanske. Iz njih sbori pravi čisti um slavljanski glasom domorodnim; misli uzvišene, izložene obrazi sjajnimi fantasie zdrave, skore, uznešene. Najbolje njegove pěsme,

što jih ja imam, mogu se zvati: »*Golub, Elegija, Lav bolestan, Boginji modrici* (*Minervi*) i *Amico Zvetkoni*.« Budući je poslědnja i značajna i najkratja, evo ti ju priobćujem, dragi pobratime, u pàrvobitnoj njezinoj slici:

Amico Zvetkoni l. 1813.

(Akrostikon.)

1. **Z**adnji človek je na svéti,
   Ki svoj rod za nič drži:
   Zapstonj so mu rožni cvéti;
   Njemu nikaj nediší.

2. **V** nadrah maternih se zhrani,
   V njenej reji se zredí;
   Mačoho oslépno brani,
   Mater pa za nič drži.

3. **E**rjav kakti Judaš bódi!
   Naj te pes za plotom jé!
   Med Slovence naj nehodi,
   Ki je prav Slovenec né!

4. **T**i prijatelj Cvetko jesi
   Materne dežele cvét,
   Z Dórnaske Kaménske vesi,
   Z lukom zrejen, pa oplet.

5. **K**ókol nési med pšenicoj,
   Ščipek raseš zmed kopriv;
   Kókol ztrga se že z klicoj,
   Ščipek pa je ves pikljiv.

6. **O**! kak ja želim Vam vživat
   Dugo podmesečni svét! ..
   Primic, Šmigoc, Cvetko v i v a t
   Dosti dosti dugo lét! —

Iz pěsme ove razabrat ćeš jasno, kojim su duhom dihali, pod kojim barjakom vojevali ondašnji naši domorodci. Jasnim obrazom predstavlja ti se njihova mržnja i preziranje poněmčenikah iz 3 vrste, a kroz taj obraz sjaje kao kontrast najvrućia ljubav za slavljanstvo.

Ako te ikad zanese želja, znati kakva je bio obraza i lica Modrinjak, a ti možeš dobro sgodjenu njegvu sliku viditi u Srědištu kod bratića njegova *Lovre Modrinjaka*, kad te srěća jednom tamo zavede.

16. *Naredi. Narediti* slov. město: *načiniti, stvoriti*. O toj starogrčkoj pričici možeš, učeni moj stioče! obširnie čitati u Homěrovoj Iliadi, knjizi I. (od kojeg pa do kojeg redka? to će duboka tvoja učenost sama pronaći).

17. *Hesperidke* bile su děvice čuvajuće zlatne jabuke u divnom perivoju u někakvoj zapadnoj pokrajini (učeni kažu na sadašnjem otoku *Madeiri*). One su se zvale *Arethusa*, *Ägla* i *Hesperia*. Božica Junona razljutila se na Hrelja (Herakleja) (kó što biva višeputah te se i najkrasnie božice razljute na slabe ljude) i sladkim rěčma sklonila kralja Eurystheja na to, da ga upregnuo u one dvanaestere težke radnje. Medju timi radnjami bio je i onaj vratolomni poso, da donese od tih děvicah rečene zlatne jabuke. Ti ćeš se možebiti grohotom nasmijati, kad uzčitaš da je poso vratoloman izmamiti jabuku děvojci. Nu, dragi moj! bila su ti onda druga vrěmena. Nisu se onda děvojačke jabuke nosile na světlu, kao danas što se nose. Zato ti onda siromah Hreljo nije ni znao gdě da jih ima tražiti, dok mu Prometej ne dokaže, u kojoj pokrajini da jih potraži. I ondě kad je pao, nije još mogo pogoditi za perivoj, u kojem su čuvarice. Na poslědku dogovori se s Atlasom, koj je ondě poblizu nosio na ledjima

svojima čitav svět. I tako se on težkim trudom jedanred dokopa žudjenog tog blaga. (Čitaj o tom u mythologičkih rěčnicih slova *Atlas* i *Herakles*). Kod nas Slavljanah znaš, što znači *jabuka* t. j. ljubav. Isto onako mora te imaju i Hesperidske te jabuke svoje znamenovanje (valja da ono isto što pojas [ζώνη] t. j. neoskvrnjeno děvičanstvo ili věrnost bračne ljubavi, jerbo bi jih poklanjali zaručnicam).

18. *Ograd* znači na slov. ono, što u dolnjih stranah *bašča, perivoj, vrt.*

19. *Sád* znači na slov. *voće* (fructus),

20. Ako hoćeš, da razumiš sonet ovaj, trěba ti znati, tko je bio taj ban Momčilo i žena njegova Vukosava i kako je izdala zaručnika svoga kralju Vukašinu, kojeg je prozvao narod *Žurom* (budući on bio malena kipa) A to ćeš najlaglje naučiti iz prekrasne Vukove sbirke nar. naših pěsamah. Tu ima pěsma o tom u knjizi IV. (Vidi »Srpske nar. pěsme. Sabrao i izdao na svět Vuk Stefanović Karadžić.« Knjiga IV. str. 14—26. (Beč 1833).

21. Vidi »Danicu ilirsku« g. 1842 broj. 20. ztr. 78.

22. Slobodan prevod iz Uhlanda.

Oproštaj sa štiocem.

Eto ti razgovor obširni o tom, što kod mene znadu sve bake, kao i o tom, šta i neznadu. Vrlo mi je žao razstajući se s tobom. Nu šta ću si? Da se s tobom, dragi pobratime, razgovaram duže, za to se hoće mnogo troška. jerbo ti stojiš daleko od mene Bog zna u kojem li kraju. A da rěč moja dopre do očiuh tvojih i srěd srdca tvoga, za to trěba, da ju pošljem u běli svět. A to se može učiniti samo putem javnim — putem književnim. A da knjigu onako nakitim, trěba, da se utečem tiskaru, a tiskar ništa neučini bez jaspre. Ti mi istina u tom poslu pomažeš kesom svojom. Nu kesa jedna nedospěva za tolik trošak.

A sad na razstanku još do dvě tri rěči!

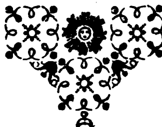
Prvo: Hvalim ti srdačno, dragi moj prijane! što si me po dugačkom tom putu izpratio do kraja uztrpljivo, možebiti ni neroptajući. Hvalim ti na ljubavi kao prijatelju i drugu věrnomu, koj priatelja svog sprema u sviuh sgodah života, ma bilo i preko drvlja i kamenja Ako sam ti u čem ugodio, a ja se radujem od svega srdca. Nu ako se na me tužiš, ako li ti je žao

daleka puta, a ti mi oprosti kao čověku slabu i grěšnu. — Možebiti te ti ja preko volje razvodim razgovor svoj odviše? I ja sám priznajem pogrěšku tu. Nu drugujući i razgovarajući se često s bakami rodnog svog kraja od malih noguh, obiko sam način taj zanovetan, te se ga nikako otresti nemogu. — Možebiti te ti ja govorim preprosto. Istina je, mogo sam i drugčě zarězati pero, učenie njim udariti, n. p. obuti škornju s visokimi napeticami, obući svitu retoričku, metnuti na glavu vlasulju školastičku, pa te voditi kroz dugačke hodnice umětno spletenih periodah. Nu pomislih: zašto da ti mučim pamet bez nevolje? Možebiti želiš, da sam udario sbiljnie? Ali, dragi moj, čuo sam gdě kažu ljudi, da je sbiljnost žena suha, dugoljasta i namrštena lica, a sbiljne učene razprave — grki orasi. Zato sam volio rěč svoju predstaviti kao nevěstu veselu, s okruglim rumenim slovenskim licem, a razprave svoje usladiti medom šale. Nu ako si možebiti zadovoljan s perom mojim, a ja te grlim i ljubim, i ništa više neželim i od Boga neprosim, nego zdravlja i zdrave pameti, da se s tobom opet što brže na tom pazaru sastati mogu.

Danas je Božić. Na Božić (što no kažu) ima svega do volje. I meni je, hvala Bogu, svega dovolje, šta mi baš za nevolju trěba. Samo jedno još želim vruće, a ono je, da što skorie stečem više takovih blagodarnih prijateljah kao što si ti, samo da se mogu s pomoćju njihovom na godinu što češtje s tobom sastati i razgovoriti,

koliko se srdcu usbtie, uvěrujući te pred licem světa o iskrenoj svojoj ljubavi i vèrnom prijateljstvu. . . Na današnji dan (na Božić) običavaju kod nas prijatelji darovati se. I ja želim doněti ti na dar jabuku. Primi dakle knjižicu ovu u ime jabuke božićnice. A budući bude ti dospěla u ruke težko prie uskrsa, a ja ti ju poklanjam zajedno i u ime uskrsnog kolača. Tim mi ostaj zdravo, pa ni u buduće nezaboravi na iskrenog svog pobratima iz Tuškanca.

Zagreb na Božić g. 1844.

Horvatska.

Zagreb.

1. (Skupio g. Věk. Babukić.)

(P. n.) g. Dr. Gaj Ljud., urednik nar. novinah, prisědnik više gradomedjah, član više učenih družtvah itd., g. Dr. Mraović Škender, fizik sl. grada Zagreba, g. Paić N. c. k. oberstlajtnant u miru, g. Horvat Petrica, fiškal iz Zagorja, g. Štauduar Věkoslav, sudac slav gradomedje Zagrebačke, g. Škulj Adam, lěčnik slav. gradomedje Varaždinske, g. Dr. Vancaš Aleksa, vrhovni fizik slavne gradomedje Zagrebačke, g. Pogledić Dragutin, podbilježnik slavne gradomedje Zagrebačke, g. Miković Ivan, upravitelj župe na Kravarškom, g. Car Stěpan, fiškal iz Zagorja, g. Fergić Franjo, župnik u Brestovcu, g. čest. O. Musić Anto, Bošnjak., bog. 3. god. u Zagrebu. g. Kuna Filip, Bošnjak, bog. 4. god. u Zagrebu, g. Dr. Kargačin Agrikola, vicearkidiakon i župnik u Perušiću bisk. Senjske, g. Vlasić Petar, sluš. mudroljubja u Zagrebu, g. Frigan Věkoslav, fiškal više gospoštinah u Zagrebu, g. Jelak Nikola, župnik na Brdovcu, g. Belas Pavao, kap. na Brdovcu,

g. Jelačić Kažimir, fiškal i vlastelin na Rat kovcu, gja. Šimnnčićka Eleonora domorodkinja iz Zagorja, g. Rukavina Ivan, župnik u Konobi, g. Gjurkovečki J. kap. u Pregradi, g. Vahter Ivan, sluš. pěsničtva u Zagrebu, g. Škaler N., kap. u Petriancih, g. Mužar Tonio, kap. u Remetincih, g. Sokolić Antun, podupravitelj sěmeništa Senskog 3 izt. i g. Babukić Věk., advokat i tajnik čitaonice i matice nar. u Zagrebu.—*Ukupno* 29 *iztisakah.*

2. (Skupio g. Šušković Josip.)

(P. n.) g. Karas Blagorod, sluš. pěsničtva, g. Borovečki Janko, sluš. pěsníčtva, g. Turek Danica, sluš. blagorěčja, g. Celinič Vladimir, sluš. blagorěčja, g. Koščec Franjo, sluš. slogorěčja, g. Kosceo Mihovil, sluš. slogorěčja, g. Buić Mihovil, učenik 3. škole lat., g. Magulac Dragić, učen. 3. šk. lat., g. Špiljak Franjo, učen. 3. šk. lat., g. Cvětnić Matko uč. 2. šk. lat., g. Horvat Edvardo uč. 2. šk. lat., g. Puntiar Ivan uč 2. šk. lat., g. Bočan Ivan uč. 1 šk. lat., g. Jugović Josip uč. 1. šk. lat., g. Petit Vinko uč. 1. šk. lat., (sva osamnajstorica iz sirotišta Zagrebačkog). Gdična. Beg Kralja domorodka u Jakovcih, g. Perok Filip župnik u Mihovljanih, g. Nevosel Marko župnik u Šćitarjevu, g. Travenščak Pavao kap. u Sunji i g. Šušković Josip nadstojnik sirotišta biskupskog u Zagrebu. — *Ukupno* 20 *izt.*

3. (Skupio g. Mrak Maxim, protokolista duhovnog stola u Zagrebu.)

(P. n.) g. Dr. Iliašević Krunoslav prof. bogoslovja u Zagrebu, g. Juratović Josip prebendar stolne crkve Zagr., g. Kugler Pavao, tajnik biskup. Zagreb., g. Španić Ljudevit podbilježnik duh. stola Zagreb., g. Gašparić Franjo kancelista biskup. Zagr., g. Kenik Dragutin kancel. biskup. Zagr. i g. Mrak Maxim (kao gore). *Ukupno 7 izt.*

4. (Skupio g. Folnegović Nikola.)

(P. n.) g. Antolek Dragutin mudroljub 1 god., g. Barabaš Adolf Gustav bogosl. 4 god., g. Barabaš Gjuro bogosl. 1 god., g. Cerovac Franko Zagorski, g. Dojković Drag. bogosl. 1 god., g. Doljanin Vladislav, g. Drabić Vladisl bogosl. 2. god., g. Doma Mio bogosl. 3. god., g. Folnegović Niko bogoslovac 3. god., g. G. M. Mojslavčanin, g. Grudenić Vladimir, g. Haukovac Stiepko bogosl. 3. god., g. Herceg Drag. bogosl. 3. god., g. Iveković Drag. mudrol. 1. god., g. Kralj Ivan, mudrolj. 1. god, g. Krizmanić Hinko bogosl. 1. god., g. Kuril Josip bogosl. 2. god., g. Marković Miloš bog. 3. god., g. Marsić Josip bogosl. 3. god., g. Mašek Ivan, bogosl. 3. god., g. Matačić Stiepan mudrolj. 2 god., g. Matić Miroslav bogosl. 3. god., g. Matunci Martin mudr. 1. god., g. Miheljić Franjo mudrolj.

1. god., g. Mikulić Josip mudrolj. 1 god., g. Pavlec Josip mudr. 2. god., g. Perkovac Ivan mudrolj. 2. god., g. Radočaj Janko bogosl. 2. god., g. Šegerc Radoslav mudrolj. 1. god., g. Šnap Konrad bogosl. 2. god., g. Štefina Janko bogosl. 1. god., g. Šuti Frane bogosl. 3. god., Šviglin Janko mudrolj. 2. god., g. Vagner Pero bogosl. 1. god., g. Vahter Drag. bogosl. 4. god., Vardian Ivan bogosl. 1. god., g. Vajgand Franjo mudr. 1. god , g. Vojaček Drag. mudrolj. 2. god. ; g. Vuk Ivan bogosl. 4. god., g. Vukmanić Ivo bogosl. 1. god., g. Bača Pavao bogosl. 4. god., g. Golub Josip sluš. mudr. 1. god. i knjižnica Mladeži duhovne sěmeništa Zagrebačkog. *Ukupno 48 izt.*

5. (Skupio g. Hranilović Vladimir.)

(P. n.) g. Marko Stiić sluš. pěsničtva, družtvo mladeži sěmeniš. G. S. O., g. Hèrgešić Dragió pravnik 2. god., g. Križanić Gjuro mudrolj. 1. god. , g. Vočinčić Krunoslav mudr. 1. god., g. Friš Pavao mudrolj 1. god., g. Bernardić Antun mudr. 1. god., g. Gajski Vlad. bogosl. 1. god., g. Franković Mato mudrolj. 1 god., g. Katkić Vatroslav mudrolj. 1. god., g. Basar Ivan mudrolj., g. Đragelić Vladimir, klerik sl. bisk. Križ., g. Solariček Franjo mudr. 2. god., g. Bubanović Ljuban mudrolj. 1. god., g. Agnesi Vinoslav mudrolj. 2. god., g. Sanić Janko

bogosl. 4. god. i g. Hranilović Vladimir bogosl 2. god. — *Ukupno 17 izt.*

6. (Izvan ovih predplatiše na raznih městih u Zagrebu.)

(P. n.) gjá. Atanacković Maria rodj. Papićeva, gdična Atanacković Anka, gdična Zengeval Maria, gdična Tkalec Eliza, gdična Krestić Anka, gdična Krestić Pravomila, gdična Zoričić Anka, g. Krizmanić Nikola župnik Preložički, g. Mihalić Veljutin priseżnik banskog stola, g. Žerjavić Berko fiškal. 2 izt., g. Lovrenčić Věkoslav kr. zemljoměr, g. Hèržić Dragutin kavandžia, g. Gavella Gjóko trgovac, g. Užarević Jakov Dr. medicine, g. Zengeval Drag. c. k. poručnik, g. Zengeval Feri sluš. mudr. 2. god., Bělić Augusto, g. Janković Pere, g. Jezerinec Adalbert, g. Užarević Luka bogosl. u Pečuhu, g. Ivan Kukuljević Sakcinski, g. Dr. Demeter Dimitria, g. Nikolić Konstandin, domorodac, g. Hepler Gjuro trgovac, g. Vidanić Janko gradjan. klobučar, g. Livadić Kamilo sluš. pravah, g. Štriga Bělan pomoćnik kod kr. arkiva, g. Pihler Ljudevit vlaštelin, g. Janošić Janko sluš. mudroljubja, g. Matošić Adolfo pris. banskog stola, g. Tuškan Marko fiškal, g. Čegelj Drag. sluš. pravah, g. Lisinski Vatroslav pris. banskog stola, g. Josipović Stěpko

sluš. pěsničtva, g. Pogorelec Jakob gradj. točar, g. Jagodić Jagoda Franjo gradj. pekar, g. Klinčić Ivan sluš. mudroljubja, g. Župan Lavoslav gradj. bukvovez, g. Radaković Matija gradj. remenar, g. Špoljar Ivan gradj. krznar, g. Šnap Berko gradj. pekar, g. Celinić Ivan advokat, g. Ožegović Metelo Barlebaševački poklisar. kr. H. S. D. na saboru Ugrskom, g. Cuculić Tomislav advokat, g. Krestić Nikola pris. banskog stola, g. Miklousić J. kap. na Osěkovu, g. Dolhov Gustav sluš. pravah, g. Vrbančić Anto bilježnik stol. obćine Draganičke, g. Jagodić Josip advokat na Jastrebarskom, g. Popović Mile advokat u Karlovcu, g. Hatz Pavao trgovac u Zagrebu, g. Mondekar Ljuban kr. zemljoměr, g. Milčić Mavro sluš. mudr, g. Zdenčaj Gustav Zahromićgradski sluš. mudroljubja, g. Bosiljevac Marko sluš. mudr., g. Lovak Tomo sluš. mudr., g. Kiepach Milan sluš. mudr., g. Horvat Juraj pisar, g. Grabina Nikola advokat, g. Muhić Josip advokat, g. Vakanović Anto veliki fiškal sl. gradomedje Zagrebačke 2 izt., g. Prous J. urednik Zagr. něm. novinah, g. Užarević Luka svilar u Irigu u Slav., g. Užarević Gjuro, bilježnik u Orahovici, g. Prica Maxim. sluš. pravah u Zagr., g Nikolić Vasilj Vladimir pris. banskog stola, g. Milošević Ciril gradj. krojač u Zagr., g. Laušin Jakov gr.

krojač, g. Mašek Josip gr. krojač, g. Fuchs Josip gr. mesar, g. Cuci Josip praktikant kod sl. generalkomande u Zagrebu, g. Stazić Franjo nar. pěvač, g. Bogunović Mile, g. Rašeta Mane, g. Kosanović Jovo, g. Sertić Ivo, g. Runjanin Josip, g. Begović Pero (sva šestorica kadeti slavnih hàrvatsko-slavonskih krajišničkih regimentih), g. Bogović Mirko začastni podbilježnik slav. gradomedje Zagrebačke, g. Malin Alexander, g. Malin Jovan, g. Malin Naum, 3 izt. i g. Arešić Pere trgovci Zagrebački, gja. Arešić Eliza rodj. Malinova, g. Laurinšek Tomko lěčnik sl. gradom. Zagrebačke, g. Spaić Damian advokat i bilјеž. slav. mágistrata káptolomskog, g. Rozgaj Vladimir pravnik, g. Čižmek Stěpan gr. krojač, g. Tkalčić Stěpan gr. postolar, g. Ferenc Josip tajnik Nj. Preuz. bana hrv. slav. dalmatinskog, g. Dr. Rakovec Alexa lěčitelj i upravitelj toplicah Varaždinskih, g. Rakovec Dragutin tajnik i čuvar gospodarskog družtva, g. Vukutinović Ljudevit vrhovni sudac slav. gradom. Križevačke u kotaru Mojslavačkom, g. Rubido Anto fiškal, g. Mažuranić Anto prof., g. Mažuranić Ivan advokat u Karlovcu, g. Mažuranić Matko kovač u Vinodolu, g. Dr. Krieger Josip tělesni lěčitelj Nj. Preuzv. biskupa Zagrebačkog 2 izt., g. Mraović Vasilij trgovac, i g. Andria Andrić kap. i propovědnik var. Zagrebačke. — *Ukupno* 105 *izt.*

Bistrica.

(Poslala gospoja Štauduar Dragoila.)

(P. n.) Krizmanić Ivan opat, podjašprıst i župnik kod Bl. Marie Bistričke u Zagorju, g. Bělošić Vĕnceslav kapelan, g. Fink Edvardo kapelan, g. Kirhlehner Vuri kapelan, g. Zvozil Josip provisor Podgradski, gospoja Štauduar Dragoila rodj. Krizmanićeva i gospodična Stauduarova Gabrielka kći njezina. — *Ukupno 7 izt.*

Krapina.

(P. n.) g. Kèrleža J. biljeżnik m. krapinskog, 10 iztisakah.

Karlovac.

(P.n.) g. Utĕšenović Ognjoslav, c. kr. poručnik upraviteljstva 12 iztisakah. g. Vraniczanj Ambroz (mladji) vlastelin 12 iztis. — *Ukupno 24 izt.*

Bĕlovar.

(Skupio g. Mesarić Vĕkoslav.)

(P. n.) gr. Degoricia Nikola od Frauenwalda c. kr. stotnik u miru, g. Mihalinec Josip c. kr stotnik u miru, g. Budimir Pavao, c. kr. stotnik sl. Gjurgjevačkog puka u Kapeli, g. Selović Aleksa, c. kr. stotnik

sl. Gjurgjevačkog puka u Pitomači, g. Čvarek Vujo, c. kr. nadporučnik sl. Križevačkog puka u Križu, g. Cvitar Antun, poručnik sl. Križ. puka g Travinić Matia, c. kr. poručnik sl. Križ. puka, g. Dolovčak Gjuro, c. kr. poručnik sl. Križevačkog puka, g. Russan Berko c. kr. poručnik sl. Križevačkog puka u miru u Šemovců. g. Lovrić Nikola, c. k. poručnik sl. Gjurgj. puka, g. Dodig Gjuro. c. k. poručnik sl. Gjurgj. puka, g. Perčević Josip c. k. poručnik sl. Križevačkog puka, g. Koci Mavro, c. k. poručnik sl. Križ puka u Zagrebu, g. grof Oršić Blagorod od Slavetiča, pitomac u c. k. hranilištu, g. Bedeković Josip, grad. biljež. u Bělov., g. Blažur Josip, kap. u Tepolovcu, g. Golubić Franjo, u Virju, g. Spudić Ivan, učit. nar. škol. u Bělovaru, g Čuvaj Gjuro, pomoćnik nar. škol. u Bělov., g. Mesarić Věkoslav, gradjanin, g. Žulić Gjuro, gradjanin, g. Indjić Svetozar, prakt. kod gospodarstva sl. Gjurgj. puka, g. Peleč Demeter, trg. pomoćnik, g. Matić Pero, stražm., g. Filipović Šimon, stražm, g. Dolenac Matko, korp., g. Sabolić Gjuro, c. k. poručnik sl. Gjurgj. puka, g. Filjak Mirko, učitelj nar. škol. u Kapeli, i g. Jakčin Joso, gradjanin. — *Ukupno* 30 *izt.*

Ogulin.

(Poslao g. Dr. Aleksander Teodorović.)

(P. n.) g. Babić Sava, kapelan iztočne

crkve u Sadilovcu, g. Barac Matija upravitelj župe Cerovničke, g. Blagaić Matko, c. kr. gran. uprav. nadporučnik u Dubravah, g. Božić Dragutin kap. u Ostarii, g. Boroević Nikola, c. kr. gran. uprav. nadporučnik u Ogulinu, g. Bunjevac Nikola Nikolajevićki, c. kr. kapetan u Ostarii, g. Cazin Gjuro u Ostarii, g. Hranilović Ilia, c. kr. praktikant upravit. gran., g. Jurišić Pere u Plaškom, g. Kosanović Mihail, c. kr. stražm. u Ostarii, g. Križković Anto, kap. u Ogulinu, g. Mandić Stěpan, c. kr. gran. uprav. poručnik u Modrušu, g. Matašić Matija, župnik kod Marie Utěšnice, g. Maradin Mihovil u Josipovu dolu, g. Mihanović Ivan, c. kr. gran. uprav. poruč. u Brindlu 3 iztiska, g. Mikašinović Gjuro, c. kr. podporuč. u Vagancu, g. Miščević Nikola, c. k. gran. kaplar u Ostarii, g. Filipović Davorin u Plaškom, g. Sebalia Franjo, kap. u Josipovu dolu, g. Tarbuk Moisia, c. k. g. uprav. poruč. u Ostarii, g. Dr. Teodorović Alexander, c. k. praktikant kod gr. upraviteljstva u Ogulinu, g. Vučković Gjuro, c. kr. kaplar u Otoku, g. Zanić Vinko, vicearkidiakon i župnik u Ogulinu, i g. Zanić Ivan, kapelan u Ogulinu. — *Ukupno 27 izt.*

Rěka (primorska).

(Poslao g. Farkaš Žiga.)

(P. n.) g. Dall' Asta Věkoslav kr. ad-

vokat., g. Daubachy Ivan Doljski, začastni koncipista kod gubernia Rěčkog, g. Farkaš Žiga, praktikant od koncepta kod gubernia Rěčkog, g. Klarić Simeon, kr. gubernialni komisar u kotaru primorskom, g. Manzoni Ivan, kr. advokat, g. Marjašević Bartol, aktuar kod komisariata gubernia Rěčkog, g. Mèrzljak Eduardo, kr. adjunkt kod inšpektorata tridesetnice i solarstva u Rěci, g. Pavletić Jaćim, advokat i praktikant kod magistrata Rěčkog, g. Sabljar Mihail, c. k. major u miru, g. Trojer Josip Kavaliere, auskultant kod kr. mèmbenog trgovačkog suda u Rěci. — *Ukupno* 10 *izt*.

Slavonija.

Nova Gradiška

(Skupili gg. trgovci Kokanović i sinovi.)

(P. n.) g. Winkler Franjo iz Novskog, g. Milojević Niko, straž., g. Jager Matia vodja iz Novske kumpanije, g. Macković Pajo iz Jesenovca, gg. Vasilj i Despot Dědovići iz Jesenovca, g. Marinović Milan iz Diakova, g. Alexić Gjuro iz Petrovaradina, g. Saetz (Zajec?) Janko iz Siska, g. Lacković A. iz N. Gradiške, gja Antonović Antonija, domorodka, gja Davilla Katarina, domorodka (obědve iz N. Gradiške), g. Mihalinac Adam, c. kr. poruč. Gr. regim., g. Bo-

sanac Edvardo, kod upraviteljstva iste reg. g. Rakassović P. poruč. upraviteljni iste reg., g. Knežević M. iz St. Gradiške, g. Marinović Marko iz St. Gradiške, g. Kokanović Stěpan iz St. Gradiške 4 iztiska. — *Ukupno 20 iztisakah.*

(Skupio g. kap. J. Petek.)

(P. n.) g. Filipović Ivan, c. kr. pomoćnik školjski, g. Obradović J., c. kr. poručnik gr. reg., g. Plavčić J., c. kr. nadporuč. kod uprav., g. Švarz J. trgovac i g. Petek Jakov kapelan. — *Ukupno 5 izt.*

Diakovo.

(po g. prof. Topalović Mati.)

Družtvo mladeži sěmeništa biskupije Diakovarsko-Srěmsko-Bosanske 12 iztisakah.

Jesenovac.

G. Dědović Nikola trgovac i kói njegova Maria — *Ukupno 2 izt.*

Dalmacia.

(P. n.) g. Nikolajević Gjorgje, parok istočne crkve u Dubrovniku, g. Dr. Petranović Božidar, pretur na Visu 12 istis., g. Andrija Stazić, prof. u Splětu 10 istis.,

g. Brooz Mavro, župnik u Novomgradu u Boki Kotarskoj, i g. Preradović Pere, c. k. nadporučnik kod pěšačke regimente grofa Gjulaja u Zadru. — *Ukupno 25 iztis.*

Štajerska.

1. (Poslao iz Gradca g. Šterman Blaž.)

(P. n.) g. Muršec Josip, prof. na realnoj školi u Gradcu, g. Slanić Franjo, svešteník bisk. Sekavske, g. Rantuša Juraj, isto, g. Pernausl Stěpan, isto, g. Ciringer Jernej, g. Krampergar Lovro, g. Golinar Josip, g. Stranjšak Davorin, g. Polanec Andro, g. Korošec Juraj, g. Pukšič Franjo, g. Mihelić Franjo, g. Jež Stěpan, g. Tèrstenjak Josip, g Trampuš Ivan, g. Sabati Mihovil, g. Sirc Tomko, g. Klobasa Franjo, g. Modrinjak Matko, g. Meško Jakov, g. Bratuša Niko i g. Šterman Blaž (sva osamnaestorica bogoslovci sěmeništa Gradačkog); g. Cvětković Miloslav pitomac kod upraviteljstva, g. Holec Jakov, g. Vuk Andro, g. Simonić Janko i g. Kovačić Davorin (sva četvorica slušaoci mudroljubja), g. Dr. Košar Jakob bilježnik i dvorski kapelan Nj. Uzv. kneza biskupa Sekavskog, 2 iztiska; g. Klajžar Ivan špiritual i izpovědnik milosrdnih sestarah i g. Kvas Koloman prof. slov. jezika. — *Ukupno 31 iztis.*

2. (Poslalo uredničtvo kmet. novicah.)

(P. n.) g. Stojan Mihovil župnik na Gomilskom, g. Drobnič Josip kapelan kod sv. Joba, g. Lěčnik Valento kapelan na Gričah, g. Lerh Matko kapelan u Celju i g. Ulaga Josip kapelan u Žaocu. — *Ukupno 6 iztis.*

3. (Poslao g. Dr. Kočevar iz Podčetrtka.)

(P. n.) g. Pirš Franjo kapelan kod sv Jurja, 3 iztiska; g. Vuk Anto župnik kod sv. Petra, 3 iztiska, i g. Dr. Kočevar Stěpan fizik okruga Podčetrčkog, 4 iztiska. — *Ukupno 10 iztisakah.*

4. (Poslao g. Bratuša Mirko od Svetinjah.)

(P. n.) g. Dr. Gottweiss Ivan posědnik, g. Dr. Prelog Matko lěčnik, g. Bratuša Mirko kapelan u Svetinjah, g. Satori Franjo posědnik, g. Kajnih Gjuro kapelan u Ormožu, g. Šimonić Franjo kapelan u sv. Križu, g. J. Dvorski kapelan u Srědištu (Dravskom), i g. Dr. Vogrin Lovro župnik u Maloj-Nedli. — *Ukupno 8 iztis.*

Krajnska.

(Poslao g. Jeran Svitoslav iz Ljubljane.)

(P. n.) g. Dr. Bleiweis Ivan urednik kmet. rokodělskih novicah, g. Bleuk Josip kapelan u Blokah, g. Irkić Ivan, praktikant kod gu-

bernija Ljubljanskog, g. Preuc Davorin kapelan kod šent-Vida, g. Potočnik redovnik i odgojitelj u Radolci, g. Jakšić Anto, g. Štritar Ivan, g. Jeran Svitoslav i g. Zic Nikola (sva četvorica bogoslovci u Ljubljani); knjižnica mladeži sěmeništa Ljubljanskog. — *Ukupno* 10 *iztis*.

Koruška.

(Poslao g. Majer M. iz Cělovca.)

(P. n.) g. Ferenčak Franjo, g. Grum Juraj, g. Kosar Franjo, g. Bosina Ivan (sva četvorica bogoslovci biskupie Labudske); g. Pikl Mihovil špiritual sěmeništa Cělovačkog i g. Majer Matija sveštenik biskupie Krčke i kapalen stolne crkve Cělovačke. — *Ukupno* 6 *izt*.

Bosna.

(Poslao g. Č. O. Jukić Franjo iz Hvojnice.)

Gg. Č. OO. Križanić Petar, Franković Franjo, Vladić Anto, Jukić Franjo (sva četvorica iz Hvojnice); gg. Č. OO. Vincetić Franjo, Josić Blaž, Krainović Bariša (sva trojica iz Sutiske); g. Č. O. Perišić Bono župnik u Rami, g. Č. O. Juričević Andrija župnik u Rakitnom i g. Č. O. Martić Ljubomir kapelan u Kreševu. — *Ukupno* 10 *iztis*.

Sàrbia.

(Poslao g. Dr. i prof. Šafarik Ivan iz Beograda.)

(P. n.) g. kavalěr major Stefanović Tenka vicepredsědatelj savěta nar. u Beogradu, g. Okolski Alexa prof. francuzkog jezika na učilištu Beogradskom, g. Branković Konstadin prof. mudroljubja na istom učilištu, g. Simonović Maxim advokat něm. i ugrski i prof. domaćih pravah na učilištu Beogr., A. E. M. singjel g. Jovšić Sava exhortator i katiketa učil. Beogradskog, g. Ńikolić Sergia prof. prirodnih pravah i ovogodišnji rektor učilišta Beogr., g. Popović Dionisia iguman Ravanički i konsistorie archidiecesanske član, g. Popović Miloš urednik praviteljstvenih novinah, g. Medović A Dr. medicine i kirurgije, nadstojnik zdraviteljstva okružja Požarevačkog, g. Šafarik Ivan Dr. medicine i prof fisike na učilištu Beogradskom 2 izt., g. Ban Matia i g. Čavlović Pajo. — *Ukupno* 13 *iztis.*

Austria.

(Skupio g. Jaroslav Mokrý u Beču.)

Česi: g. Belšan Jan, g. Cebulski Anton, g. Dr. Grünwald Vendelin, g. Lorenc K., g. Dr. Márek Jozef, g. Matzner Jozef, g. Mokrý Jaroslav, g. Patočka Jaromir, g. Procházka Jozef, g. Putschoegl František, g. Dr. Schürer J. i g. Tonner August. — *Moravani:* g. Bilka Budislav,

g. Brazdil Viktor, g. Dr. Dvořaček J., g. Kalina Ludevik, g. Kudla Anton, g. Kornyšl Eduard, g. Mekiska Karel, g. Netopil Ctibor, g. Prudek F., g. Sankot Vladislav i g. Dr. Žákovský František. — *Kranjci:* g. Ažman Ivan, g. Cigale Mateuž, g. Globočnik Anton, g. vitez Höfern Leopoldo, g. Klemenčić Jozip, g. Knez Jozip, g. Kozler Petar, g. Martinak Hinko, g. Murnik Josip i g. Tandler Hinko. — *Srblji:* g. Gereski Petar, g. Kušević Andria, g. Kušević Svetozar i g. Theodorović Svetozar. — *Hrvati:* g. Čaić Anto i g. Pejaković Stěpan. — *Poljak:* Mirovit zpod Krakova. — *Ukupno* 40 *iztisakah.*

Moravska.

(Poslao g. prof. Šembera A.)

(P. n.) g. Slavnić Lukian kadet u Holomuci, g. Podkoniak isto, g. Helzelet J. M. Dr. i prof., g. Mošner J. M. Dr. i prof., g. Vašura F. nadstojnik gymnas., g. Exinger F. nadporuč. i prof., g. Čáda V., Dr. prav. i advokat, g. Šembera A. prof česk. jezika, g. Vlk J. sluš. prav., g. Volf Št. sluš prav, g. Lelek C. kooperator u Hulčini, g. Bernavský J. justiciar u Móricih, g. Oheral redaktor Moravie u Brnju, g. Kulda Beneš alumnus u Brnju, g. Müller J. sluš. filos., g. Keršner sluš. filos., g. Škor-

pik Fr. kooperator, g. Dudik B. prof., g. Sušil F. prof. i g. Kinský D. translator, g. Těšik A. kooperator. — *Ukupna 21 izt.*

Česka.

1. (Skupio g. Dr. Wacław Staněk u Pragu.)

(P. n.) g. Kašpar Fanta, doktor lěčiteljstva u Pragu; g. Ljubomir Nenadović iz Biograda Srbskog, g. Franjo Palacký historiograf stališah českih u Zl. Pragu; g. Dr. Josip Frič, advokat državni u Zl. Pragu; g. Wacław Staněk, doktor lěč. i ran. u Zl. Pragu; g. Erasmus Wocel, urednik časopisa česk. museja u Zl. Pragu; g. Jos. Jungman, nadstojnik gymnasie staroměstske u Zl. Pragu; g. Wojtěch Strojan, architekt u Zl. Pragu; g. Emilian Dvořak, technik u Zl. Pragu; g. K. Mil. Letinský, technik u Zl. Pragu; g. Anto Wiesner, kapelan u kaznionici u Zl. Pragu; g. Jos. Kouba u Zl. Pragu; g. Ferd. Kop, sluš. bogoslovja u Zl. Pragu; g. Ant. Marek, dekan i vikar Libunski; g. Dr. J. Štětka, prakt. lěčnik u Kutnoj Hori; g. Ivan Hradecký, mlinar u Breštanih; i gg. Šimun Prokop Štefal i Jos. Bohuslav Bumba bogoslovci u Budějovicah. — *Ukupno 18 iztisakah.*

2. (Skupio g. Jaroslav Pospíšil u Zl. Pragu.)

(P. n.) g. Antonin Žalud, činovni upravitelj; g. Ant. Dobroslav Holý, pivar; g. Fr. Vlastimil Šulc, školnik; g. Jos. Dra-

hotin Novák, seljak (sva četvorica iz Hosticah); g. Karel Rojek, lokatista u Bohuslavicih; g. Jos. Liboslav Ziegler, dekan u Chrudimu; g. Anto Jaroslav Vrťatko, kandidat filosofije u Zl. Pragu; g. Felix Würfel, činovnik državne računarne u Lavovu u Galicii; g. Ludvik Ritter z Rittersbergu, prof. glasbe u Lavovu; g. Karel Štorch i g. Karel Vladisl. Zap, (oba ingrosiste u državne računarne u Zl. Pragu); g. Ant. Ladman, kontrolor kod tridesetnice; g. A. Ladislav Janata, kapelan i g. Vaclav Vaša, knjigar (sva trojica iz Časlave); g. Ferdinand Franzl, gradjanin Pražki; g. Havel Bořovský, spisatelj; g. Antonin Frič, sluš. pěsničtva u Zl. Pragu; g. Moric Fialka, c. kr. kapetan u Terezinu, 3 iztiska, i g. Jaroslav Pospišil, izdavatelj čas. »Kwety« i drugih českih dělah u Zl. Pragu, 5 iztis. — *Ukupno 25 izt.*

3. (Priobćili gg. Dr. Čejka, K. J. Erben i V. Fingerhut.)

(P. n.) g. Jos. Daněk, pivar u Friedlandu; g. J. Horyna, trgovac u Friedlandu; g. Antonin Hansgirg, prof. na gymn. Litomiričkoj; g. Dr. Antonin Štrobach, advokat Pražki; g. Dr. J. Čejka, lěčnik Pražki; g. Loor Matko, starešina; g. Karafiat Vaclav, starešina; g. K. Jaromir Erben, isto; g. A. Krejči, kapelan Budějovički; g. Ferdinand Fingerhut, pivar i gradjanin Pražki, i g. Votěch Fingerhut, sluš. mudroljubja u Zl. Pragu;

a još i slědeće domorodke: gospodična Miloslava Bradkova iz Zlat. Praga; gdčna Jos. Milena Čapkova iz Hosticah; gdčna Ljudevita Daňkova s Chlumca; gdična Hanka Fričova iz Zlat. Pragu; gospodja Maria Drahomila Golova s Chlumca; gdična Anka Hlavsova iz Zl. Praga; gdčna Maria Libomila Jirovicova s Chlumca; gdična Božena Machitkova iz Brane; gja Božena Němcova iz Domažlicah; gdična Al. Věkoslava Novakova iz Zl. Praga; gdična Am. Liboslava Oubkova iz Zl. Praga; gdična M. Ter. Plankova iz Strakonicah; gdična Vlastimila Ružičkova iz Zl. Praga; gdična Božena Staňkova iz Zl. Praga; gdična Vil. Branimila Svobodova iz Zl. Praga; gdična Ant. Květoslava Vaňkova iz Zl Praga; gdična Jos. Branislava Zelinkova iz Zl. Praga, gospodična Maria Drahomila Zelinkova iz Zl. Praga i g. Janko Nevole vrhovni upravitelj graditeljstva u kneževini Srbskoj. — *Ukupno 30 iztisakah.*

Pruska.

(P. n.) g. Dr. Vojtěch Cybulski, prof jezika i knjiženstva slavljanskog na sveučilištu Berlinskom, i g. Dr. Fr. Ladislav Čelakovský, profesor iste nauke na sveučilištu Vratislavskom.

N. B.

Eto ti pregled imenah od (p. n.) gg. predplatnikah i predbrojnikah. Ja jih obnarodujem ovdě samo da pred světom pokažem, tko je u nas podpora te naše mlade književnosti. Tko su dakle ti podupiratelji? Jesu li gospoda u skupocěnih oděćah, gospoda sjajuća od zlata i dragog kamenja? Jesu li gospoda, kojih rěč zapověd je stotinam pokornih slugah? Jesu li gospoda, pred kojih zvučnim imenom klanja se narod vrveći po novčanih dvoranah i bogatih trgovačkih kućah? Neima u ovoj knjizi imena nijednog izmedju njih. A s kakvimi se dakle imeni mi sastajemo u ovih listovih? S imeni od gospode, kojih kuće nesjaju ni od srebra ni od zlata; s imeni od otacah, kojih najveće je blago domovina i děca odgojena težkim njihovim znojem i trudom u strahu božjem i u ljubavi prama narodu svom i čověčanstvu. Tu se nalaze i imena te iste děce uzhitjene za sve dobro i krasno buduć nepokvarene kužnim zrakom nizkog materialisma. — Neima temelja ona od někojih toliko putih pronešena tužba, da je najveća zapřěka bržeg napredovanja književnosti naše — siromaštvo, zašto nju podupire baš samo isto siromaštvo: ljudi, koji polože danas poslědnji svoj novac na oltar književnosti, neznadući hoće li moći sutra primiriti iste najsilnie potrěboće materialne. A prilog taj oni daju, dočim bogatuš sa stolice svog obilja hladno gleda na njeg,

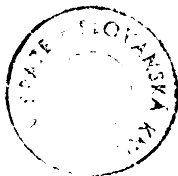
te možebiti samo kadkada baci po koj novčić na njezin stol a to s onim ponosom, s kojim bogat razkošnik baci grošić milostinje u torbu prosjačku. Nu zašto da se tužimo na tu vrstu naroda? Ta je to hod stvarih čovečanstva. Ni književnost němačka (a tomu neima još gotovo više od pol věka) nije bolje prošla od velmožah svog naroda; a sasvim tim njezino stablo listnie i cvětnie danas stoji nego li ikoje drugo na světu. Zato se pouzdamo (ako Bog da) te će Višnji i u nas blagoslaviti groš udovi, pa njim obdělana slaba još mladica uzrasti u drvo zdravo i krěpko, pružeće korenje svoje duboko u zemlju domaću a grane visoko pod oblake nebeske.

A sad da još razgledamo imena gledeć na krajeve i pokrajine. Tu ćemo udariti na znamenite razměre. — Najjača po broju predplatnikah jest Hàrvatska. Izza nje slědi odmah Česka; izza Česke Štajer; izza Štajera tek Slavonska; izza Slavonske Dalmacia; izza Dalmacie opet Moravska; izza nje Srbska; izza Sàrbske Bosna, Primorje, Kranjska itd. Divno je zaista pojavljenje, što iz Česke ima više predplatnikah za knjigu ilirsku nego li iz Slavonie, Dalmacie, Srbske ili Bosne; i da ista mala Moravska u tom obziru nadtiče Srbsku i Bosnu idr. Imamo li se žalostiti nad tim pojavljenjem ili radovati? — Razborit štioc nać će u njem zaista razloga i za jedno i drugo. Medju tim, dobro je još, hvala Bogu, i Višnji će dati te će i bolje biti.

A sada još i srdačno zahvaljujem svoj bratji, kojih se imena ovdě nalaze, najpače gospodi, što su predplatili t. j. naprvo položili novce, zašto (u sadašnjih naših težkih okolnostih, gdě svaki pisalac mora da svojim troškom izdaje dělo) oni su jedini i pravi Mecenati naši, izbavljajuói nas iz mnogih neprilikah i nepotrěbnih poslovah. A navlastito hvalim Vami, draga bratjo iz Česke i Moravske! hvalim Vam na ljubavi, kojom ste posvědočili, da uzajemnost slavljanska nije samo golo slovo. Bože milostivi daj da bi se krěpost ta sve većma ojačila, te bi mi pružeć si uzajemno ruke sveudilj kao bratja složno putem zakonitim i prirodnim koracali k jednoj istoj svrsi — k prosvěti naroda, a tim k većoj slavi božjoj i diki čitavog čověčanstva!

Zlatni Prag u Českoj d. 15. kol. 1845.

St. Vr.

Od istoga spisatelja izišle su i slědeće knjige, i mogu se dobiti kod njega kao i kod g. Věkoslava Babukića tajnika Čitaoniče Zagrebske:

1. **Nar. pěsni** ilirske itd. Razdio I. Zagreb 1839. Cěna 1 fr. 30 kr. sr.
2. **Djulabije** ljubezne ponude itd. Zagreb 1840. Cěna 45 kr.
3. **Glasi** iz dubr. Žerovinske. Zagreb 1841. Cěna 40 kr.
4. **Kolo,** članci za književnost, umětnost i nar. život. Izdavaoci: Drag. Rakovac, St. Vraz, Lj. Vukotinović. Knjiga I. Zagreb 1842. Knjiga II. 1843. Knjiga III. 1844. — (Svaka knjiga pose stoji 1 fr. sr., nu tko uzme sve tri s predplatom i za IV., plati samo 3 fr. sr.) —

Na istih se městih dobivá i:

1. **Pohled na Bosnu,** z ilirského přeložil W. Dušan Lambl. W Praze 1845, u Jar. Pospíšila. Cěna 24 kr. sr. — (Dělcu tomu dodana je i mapa pokrajinah ilirskih.)
2. **Starší dějepis a nejnowější literarní obnowa narodu ilirského,** od Dra. J. Čejky. W Praze 1845, u J. Pospíšila. Cěna 20 kr. sr.—(Prevod od děla »Ein Wort an Illyriens hochh. Töchter von Grafen J. Drašković« s dodatkom o najnoviem životu literature ilirske.) —

